

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EFTERRETNINGER

OM

HORSENS LÆRDE SKOLE

I

SKOLEAARET 1869—70.

UDGIVNE SOM INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AARSPRØVEN OG AFGANGSPRØVERNE

I JUNI OG JULI 1870.

AF

Prof. F. C. C. BIRCH,
SKOLENS RECTOR.

HORSENS.

H FOGHS BOGTRYKKERI.

1870.

I. Examinier.

1. **Aarsprøven 1869** afholdtes fra 9de til 20de Juli overensstemmende med det i forrige Aars Program meddelte Schema. Efter tilendebragt Prøve opflyttedes af 6te Klasses 9 Disciple 5 i 7de Kl., af 5te stud. Klasses 7 Disciple 6 i 6te Kl., af 4de stud. Klasses 8 Disciple 6 i 5te stud. Kl. og 1 i 5te Realkl., 4de Realklasses 5 Disciple alle i 5te Realkl., 3die stud. Klasses 9 Disciple alle i 4de stud. Kl., af 3die Realklasses 10 Disciple 9 i 4de Realkl., af 2den Klasses 16 Disciple 5 i 3die stud. Kl. og 7 i 3die Realkl., af 1ste Klasses 7 Disciple 5 i 2den Kl.

2. **Afgangsprøven for studerende Disciple i 1869.** Ifølge Ministeriets Bestemmelse i Skrivelse af 22de Mai f. A. foretoges den skriftlige Prøve her, ligesom ved de øvrige lærde Skoler, den 23de, 25de og 26de Juni. Da det ved samme Skrivelse var tilkjendegivet, at Undervisningsinspecteuren paa Grund af sin Fraværelse i Udlandet ikke vilde kunne overvære den mundtlige Prøve ved Skolerne, og at det derfor overlodes Rector overensstemmende med de gjældende Regler at anordne det Fornødne med Hensyn til sammes Fastsættelse og Afholdelse, foretoges den i Forbindelse med Skolens Aarsprøve i den i forrige Aars Program angivne Orden.

Opgaverne til de skriftlige Prøver vare følgende:

1. **Udarbejdelse i Modersmaalet I** (bunden Opgave): Araberne i Spanien.

2. Udarbeidelse i Modersmaalet II (fri Opgave): Menneskets Pligter med Hensyn til Behandling af Dyrene.

3. Latinsk Stil: Den første Romer, der betraadte Britannien med en Hær, var C. Julius Cæsar. Men skjøndt han efter Galliens Undertvingelse to Gange gik over til Øen og, efter at have overvundet de Britanner, der boede nærmest Kysten, trængte noget længere frem og overskred Themsen¹⁾, lagde han dog ingen Del af Øen under romersk Herredømme, fordi Flaadens Beskadigelse²⁾ ved Storme gjorde en hurtig Ende paa det første Tog, Uroligheder i Gallien paa det andet; han viste blot Romerne Øen. Under Borgerkrigene begribes det dog let, hvorfor Ingen tænkte paa Britannien; det synes heller ikke, at August eller Tiberius nogensinde have rettet deres Sind til denne Side; om C. Cæsar derimod, som man sædvanlig pleier at kalde med Tilnavnet Caligula, veed man vist, at han havde fattet Planen til at paaføre Britannerne Krig; men hans ustadige Sind opgav saameget lettere Sagen, som hans Forsøg paa at tæmme Germanerne havde faaet et meget daarligt Udfald. Hvad C. Cæsar havde tænkt paa, udferte Claudius, idet han satte en stor Hær over til Britannien, ved hvis Anfærsel han fornemmelig benyttede Vespasians Tjeneste. Nogle Folk bleve undertvungne, nogle Smaakonger fangne, og for Vespasian var denne Krig Begyndelsen til den Lykke, der snart skulde komme. Saaledes blev den Del af Britannien, der ligger Gallien nærmest, gjort til romersk Provinds og, idet Grændserne efterhaanden rykkedes frem, blev Besiddelsen sikkert ved Fæstninger og Colonier. Dog kæmpede Britannerne kjækt for deres Frihed og ikke altid uden Held. Vespasian satte henimod Slutningen af sin Regjering Cn. Julius Agricola til Statholder i Britannien, og han førte Krigen med saamegen Klogskab og Tapperhed og bestyrede Provindsen med saamegen Billighed og saa stort Maadehold, at han ikke blot førte de romerske Vaaben længere frem end Nogen før ham, men ogsaa lagde Grunden til et varigt Herredømme. Denne Agricolas Liv har hans Svigersøn Cornelius Tacitus beskrevet i en liden Bog, der i høi Grad er værd at læse og som vi troe, at adskillige af dem, der iaar søge akademisk Borgerret, have læst.

¹⁾ Themsen, Tamesis. ²⁾ Beskadigelse udtrykkes ved Verbet affligo.

4. Oversættelse fra Latin paa Dansk:

De morte L. Othonis imperatoris, e Suetonio, paucis mutatis.

Exercitus a Vitellio præmissus, cui Cæcina et Fabius Valens præerant, iam Alpibus superatis in Italiam penetraverat, cum ei Otho festinato itinere inter Alpes Padumque occurrit. Nemini ex

eius amicis dubium erat, quin trahi bellum oporteret, quoniam et fame et angustiis locorum hostis urgueretur; sed Otho quam primum decertare statuit, sive impatiens longioris sollicitudinis speransque ante Vitellii adventum perfici maiorem belli partem posse, sive impar militum ardori pugnam deposcentium. Ipse tamen nulli pugnae adfuit substititque Brixelli¹⁾. Et tribus quidem, verum mediocribus proeliis, apud Alpes circaque Placentiam et ad eum locum, qui ad Castoris²⁾ nominatur, superiores Othonis duces fuerunt, novissimo maximoque apud Bedriacum fraude superati sunt, cum spe colloquii et pacis condicionibus componendae facta militibusque quasi ad consulandos alterius exercitus milites eductis, ex improvise dimicandum fuisset. Cuius proelii nuntio accepto Otho statim moriendi impetum cepit, ut multi nec sine causa opinantur, magis pudore, ne tanto rerum hominumque periculo dominationem sibi asserere perseveraret, quam desperatione aut diffidentia copiarum; quippe residuae integraeque etiam tum erant, quas secum ad secundos casus³⁾ retinuerat, et superveniebant alii e Dalmatia Pannoniaque et Moesia; ne eos quidem, qui victi erant, adeo adversa pugna afflixerat, ut non in ultionem ignominiae quidvis discriminis ultro vel soli subirent. Interfuit huic bello pater meus Suetonius Laetus, tertiae decimae legionis tribunus. Is postea narrare crebro solebat, Othonem, qui etiam privatus civilia arma vehementer detestatus esset, tunc ad despiciendam vitam exemplo manipularis militis concitatum, qui, cum cladem exercitus nunciaret nec cuiquam fidem faceret ac nunc mendacii, nunc timoris, quasi fugisset ex acie, argueretur, gladio ante pedes Othonis incubuerit. Hoc viso proclamasse eum aiebat, non amplius se in periculum tales tanque bene meritos milites coniecturum.

1) Brixellum, en liden Stad nord for Po. 2) „ad Castoris“, Navn paa en liden By. (Den grammatikalske Beskaffenhed af denne Benævnelse angive Examinanderne, forsaavidt de kjende den, i en Anmærkning.) 3) ad secundos casus, for følgende (næste) Tilfælde σ : som Reserve.

5. Arithmetisk Opgave: At fremsætte og bevise de Sætninger, ifølge hvilke Talregninger kunne lattes ved Brugen af Logarithmer.

Anvendelse gjøres paa følgende Opgaver:

1. Beregning af $(-1,0009)^{435}$.
2. En Lovovertrædelse straffes med en vis Mulkt og hver senere Overtrædelse med en Mulkt, som er 25 pro Cent større end den for den nærmest foregaaende Overtrædelse. Hvorofte er Loven overtraadt af den, som i Alt har erlagt Mulkter til et Beløb, som er 33,2532 Gange saa stort som den første Mulkt var?

6. Geometrisk Opgave: At udvikle Formlen for tg. (tangens) af to Vinklers Sum ved tg. af de enkelte Vinkler.

Denne Formel anvendes i følgende Opgaver.

1. At finde Summen af de Vinkler, som have $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{6}$ til tg.

2. At bestemme Vinklerne i den inderste Firkant, der dannes, naar man fra de to modstaaende Vinkelspidser i en Rektangel, hvis Siders Forhold er α , trækker rette Linier til Sidernes Midtpunkter, og at beregne Vinklerne i Grader, Minutter og Secunder,

Candidaternes Navne.	Points i de fem Fag, som afsluttes i 6te Kl.	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Latin, skriftlig.
1. G. L. Jespersen (opt. i 2. Kl. 1862; 18 Aar gl.)	38	Mg.	G. $+\frac{1}{3}$	G.
2. S. H. L. P. Jacobsen (opt. i 1. Kl. 1860; 18 $\frac{1}{2}$ Aar gl.)	37	Mg. $-\frac{1}{3}$	Mg. $-\frac{1}{3}$	G. $+\frac{1}{2}$
3. A. Dybdal (opt. i 3. Kl. 1863; 17 $\frac{1}{4}$ Aar gl.)	39	Mg. $+\frac{1}{3}$	Mg.	Mg. $+\frac{1}{6}$
4. J. C. Thorborg (opt. i 1. Kl. 1860; 19 $\frac{1}{4}$ Aar gl.)	31	G.	Mg. $-\frac{1}{3}$	G. $+\frac{1}{3}$
5. J. L. Busch (opt. i 1. Kl. 1861; 17 $\frac{1}{2}$ Aar gl.)	34	G. $+\frac{1}{3}$	Tg. $+\frac{1}{3}$	G.
6. N. C. M. Schandorff (opt. i 3. Kl. 1863; 18 $\frac{1}{2}$ Aar gl.)	33	G.	G. $-\frac{1}{3}$	Tg.
7. H. W. J. O. Johannsen (opt. i 6. Kl. 1866; 18 Aar gl.)	36	Mg. $-\frac{1}{3}$	Tg.	G. $+\frac{1}{6}$
8. A. E. Rosendahl (opt. i 2. Kl. 1861; 19 $\frac{1}{2}$ Aar gl.)	33	Mg. $-\frac{1}{3}$	G. $+\frac{1}{3}$	Tg. $+\frac{1}{2}$

naar Rektanglen bliver til et Kvadrat. Tillige findes de Grændser, hvorimellem Vinklerne maae ligge, naar α gjennemløber alle mulige positive reelle Værdier (ρ : at finde Betingelsen for reelle α).

I Bedømmelsen af Prøverne i Mathematik og Naturlære deltog Overkrigscommissair Børgesen med vedkommende Skolens Lærere.

Prøvens Udfald vil sees af nedenstaaende Liste:

Afgangsexamen 1869.									
	Græsk.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Hoved- charakter.	Points.	Hebraisk.	
Ug. $-\frac{1}{3}$	Ug. $-\frac{1}{3}$	Mg. $+\frac{1}{6}$	Ug. $-\frac{1}{6}$	Ug. $-\frac{1}{6}$	Mg. $+\frac{1}{3}$	Første Charakter.	74	"	
Mg. $-\frac{1}{2}$	Ug. $-\frac{1}{3}$	Mg.	Mg. $-\frac{1}{3}$	G. $+\frac{1}{3}$	G.	Første Charakter.	69	"	
Ug. $-\frac{1}{6}$	Ug.	Ug.	Ug. $-\frac{1}{3}$	Mg. $-\frac{1}{3}$	Mg. $-\frac{1}{3}$	Første Charakter.	78	"	
Mg.	Mg. $+\frac{1}{6}$	Mg. $+\frac{1}{3}$	G. $+\frac{1}{2}$	G. $-\frac{1}{3}$	Ug. $-\frac{1}{3}$	Første Charakter.	67	"	
G. $-\frac{1}{3}$	Mg. $+\frac{1}{3}$	Mg. $+\frac{1}{2}$	Mg.	G. $+\frac{1}{2}$	Ug.	Første Charakter.	65	"	
G.	G.	G. $+\frac{1}{6}$	G. $+\frac{1}{2}$	G. $+\frac{1}{2}$	Mg. $+\frac{1}{3}$	Anden Charakter.	52	"	
Ug. $-\frac{1}{3}$	Mg. $+\frac{1}{3}$	Ug. $-\frac{1}{6}$	G. $+\frac{1}{3}$	Mg. $-\frac{1}{6}$	Ug.	Første Charakter.	67	"	
Mg. $-\frac{1}{3}$	G.	G.	Tg. $+\frac{1}{2}$	Tg. $+\frac{1}{6}$	Mg. $+\frac{1}{3}$	Anden Charakter.	52	"	

3. Realafgangsprøven af lavere Grad i 1869 foretoges samtidig med Skolens Aarsprøve.

Opgaverne til de skriftlige Prøver vare følgende:

1. **Udarbeidelse i Modersmaalet I:** Hannibals Historie.
2. **Udarbeidelse i Modersmaalet II:** Forstandig og uforstandig Omsorg for Legemets Pleie.

3. Regneopgave I: I Danmark myntes $18\frac{1}{2}$ Rd. af 238,873 Grammer fint Sølv, og i Frankrig myntes $222\frac{2}{9}$ Francs af 1000 Grammer. Der spørges nu for det Første, hvormange Francs og hele Centimer man bør have for 183 Rd. $14\frac{2}{5}$ Sk., idet en Franc er 100 Centimer; og for det Andet, hvormange Aar det varer, inden en Franc med 6,3 pCt. aarlig Rente og Rentes Rente bliver lig det omspurgte Antal Francs og hele Centimer.

4. Regneopgave II: En Mand kjøber af en vis Varesort først et Parti paa 12 Pd. 30 Lod 2 Qvintin 3 Ort, som han betaler med 17,225 Sk. pr. Ort (gammel Vægt), og dernæst et paa 1 Pd. 32 Qvinter 7 Ort, som han ligeledes betaler med 17,225 Sk. pr. Ort (ny Vægt). Senere sælger han begge Partier under eet med et Tab af 31,1 pCt. Der spørges nu for det Første, hvad han ved dette Salg faaer for et Qvintin (altsaa hvis alt det Solgtes Vægt bestemmes efter det gamle Vægtsystem), og for det Andet, hvad han faaer for en Qvint (altsaa hvis alt det Solgtes Vægt bestemmes efter det nye Vægtsystem).

I Censuren deltog udenfor Skolens Lærerpersonale: Apotheker Cancelliraad Helms i Naturhistorie, Civilingenieur Müller i Mathematik, Pastor Baadh i Tydsk og Overlærer Loft i Historie og Geographi.

Prøvens Udfald vil sees af omstaaende Liste:

Disciplenes Navne,	Prøvens Udfald.										
	Dansk.	Dansk Stil.	Historie.	Geographi.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Naturhistorie.	Skrivn. og Tegn.	Points.	Bestaaet.
1. V. L. Jespersen (opt. i 3. Kl. 1866; 15 $\frac{1}{4}$ Aar gl.)	Ug.	G.	Mg.	MdL.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	46	
2. A. H. Secher (opt. i 1. Kl. 1863; 16 Aar gl.)	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	59	Bestaaet.
3. S. Bjerre (opt. i 1. Kl. 1862; 16 $\frac{1}{2}$ Aar gl.)	Mg.	G.	Mg.	Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	47	Bestaaet.
4. F. Hoé (opt. i 1. Kl. 1863; 16 $\frac{1}{2}$ Aar gl.)	G.	G.	Ug.	Ug.	G.	Tg.	Mg.	Mg.	Mg.	53	Bestaaet.
5. S. C. J. K. Nielsen (opt. i 1. Kl. 1863; 17 Aar gl.)	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Tg.	G.	G.	Mg.	Mg.	51	Bestaaet.

4. Halvaarsprøven 1870 afholdtes 4de og 5te samt fra 7de til 10de Februar paa samme Maade og omtrent i samme Omfang som i 1869.

Ved Rundskrivelse af 7de Februar d. A. tilskrev Ministeriet mig saaledes:

„Fra en af de lærde Skolers Rectorer er til Ministeriet indkommen en Forespørgsel om, hvorvidt der maatte være Noget til Hinder for, at en Privatist prøves af den ved Afgangsexamen examinerende Lærer, uagtet denne privat har undervist ham.

Foranlediget herved har Ministeriet D. D. tilbagemeldt, at ligesom Man ved Circ. af 16de Mai 1860 har udtalt, at ingen Lærer ved Landets offentlige lærde Skoler kan være Privatdimissor, saaledes maa Man ogsaa ansee det utilstedeligt, at Nogen, som privat har modtaget Undervisning af en eller flere Lærere ved en offentlig lærd Skole, antages som Privatist ved samme Skole.

Hvilket Ministeriet tjenstligst skulde meddele til behagelig Efterretning og fornøden Iagttagelse.“

Ved Rundskrivelse af 6te Marts d. A. tilskrev daværende Minister Rosenørn mig saaledes:

„Efterat Ministeriet under 26de Mai 1866 havde erhvervet allerhoieste Approbation paa en Forandring i Reglerne for Charakterberegningen ved Adgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler, og denne Foranstaltning var bragt til offentlig Kundskab ved Ministeriets Bekjendtgjørelse af 31te Mai 1866, og efterat Bestemmelserne heri vare blevne yderligere supplerede ved Circulaire af s. D., af 15de Marts og 21de Juni 1867, modtog Ministeriet i September Maaned 1867 et motiveret Andragende fra den Commission, som er anordnet til at afholde Adgangsexamen ved Universitetet, som gik ud paa forskjellige Modificationer i de givne Regler. Dette Andragende blev gjentaget i 1868. og Commissionen har nu paany bragt Spørgsmaalet i Erindring i Skrivelse af 12te October f. A., der er ledsaget af et formuleret Forslag til de Forandringer, som Commissionen anseer for nødvendige.

Medens mine tre nærmeste Forgjængere ikke have fundet Anledning til at gjenoptage Spørgsmaalet om Charakterberegningen, maa jeg dog ansee det rigtigst at imødekomme det af Commissionen yttrede Ønske om, at der maatte gives Skolerne Leilighed til at yttre sig i Sagen, for derved at vinde en Sikkerhed for, hvorledes denne af disse betragtes og derefter komme til en bestemt Afgjørelse af, hvorvidt en Forandring bør foretages eller ei.

Jeg har saameget større Opfordring dertil, som jeg efter den Erfaring, jeg har gjort under lignende Forhold, er kommen til den Overbevisning, at Sagen endog lod sig simplificere derhen, at der ved Examinationen strax blev benyttet den Characterscala,

som nu kun bruges ved Hovedcharakterens Uddragning, saaledes at, hvor de Charaktergivende ikke vare enige, Examinanden fik den Charakter, for hvilken der var Majoritet, eller hvis det sjeldne Tilfælde indtraf, at Uenigheden var saa stor, at Dommen faldt paa 3 forskjellige Charakterer, han da fik den mellemfaldende.

Ministeriet skulde derfor ved at fremsende det af Examenscommissionen gjorte Forslag til en Forandring anmode Hr. Professoren om at De, efterat Sagen har været behandlet i et Lærermøde, vil meddele Ministeriet Deres Ytringer om, hvorvidt den ved Bekjendtgjørelse af 31te Mai 1866 indførte Charakterberegning efter den vundne Erfaring ønskes forandret, og i bekræftende Fald

om det af Commissionen fremsatte Forslag er at foretrække, eller om det maatte ansees ønskeligt at ordne Sagen paa den ovenantydede Maade ved strax at benytte Scalaen for Hovedcharakterens Uddragning, ligesom Ministeriet ogsaa vilde sætte Pris paa at modtage særlige Forslag, som maatte gaae i Retningen af at simplificere det hele Forhold.

For at berigtige en Misforstaaelse, som synes at have ind sneget sig, skal Ministeriet tilføie, at, naar Bekjendtgjørelse af 31te Mai 1866 i Lighed med Bekjendtgjørelse af 13de Mai 1850 § 15 Nr. 2 bestemmer, at Censorerne kun maae give hele Charakterer, saa er dette kun Reglen for det Tilfælde, hvor Enighed ikke kan opnaaes, medens det ingensinde har været Ministeriets Hensigt at betage Censorerne den Adgang til at discutere Characteren, som Motiverne til Bekjendtgjørelse af 13de Mai 1850 forudsætter, og da i Forening at vælge en af de Charakterer, som udkomme ved Sammenlægning af 3 hele Charakterer og denne Sums Division med 3, med andre Ord en hel Charakter $\pm$ eller $-\frac{1}{3}$, en Opfattelse af Forholdet, som iøvrigt ogsaa stemmer med Ministeriets Udtalelse i Circulaire af 21de Juni 1867 in fine.“

Med Skrivelsen fulgte efterstaaende af Universitetets Examenscommission indgivne

**„Forslag
til**

Bekjendtgjørelse om Charaktergivningen ved Adgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler.

Ved Afgangsexamen for studerende Disciple i de lærde Skoler og ved Adgangsexamen til Universitetet gives 9 Specialcharakterer i følgende Fag:

1. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (fri Opgave),
2. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (Gjengivelse af et bekjendt Stof),
3. Latin, mundtlig,
4. Latinsk Stil og Version,
5. Græsk,
6. Historie,
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig,
8. Geometri, mundtlig og skriftlig,
9. Naturlære.

Special karaktererne ere: ug., mg., g., tg., mdlg., slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinanden svarende til Talværdierne: 6, 5, 4, 3, 2, 1. Til disse Charakterer kan føies + eller —, der forhøier eller formindsker Charakteren med $\frac{1}{3}$, altsaa: ug. — = $5\frac{2}{3}$, mg. + = $5\frac{1}{3}$, mg. — = $4\frac{2}{3}$, g. + = $4\frac{1}{3}$ o. s. v.; dog maa der ikke gives nogen Charakter over ug. eller under slet.

Ved Hovedkarakterens Uddragning af Specialkaraktererne benyttes derimod en anden Scala, hvor Karakterernes Afstand, som paa det øverste Trin er 1, fordobles ved hvert Skridt nedefter, saaledes at ug. har Værdien 8, mg. 7, g. 5, tg. 1, mdlg. — 7, slet — 23, og, naar Mellemkaraktererne medtages, ug. — = $7\frac{2}{3}$, mg. + = $7\frac{1}{3}$, mg. — = $6\frac{1}{3}$, g. + = $5\frac{2}{3}$, g. — = $3\frac{2}{3}$, tg. + = $2\frac{1}{3}$, tg. — = — $1\frac{2}{3}$, mdlg. + = — $4\frac{1}{3}$, mdlg. — = — $12\frac{1}{3}$, (slet + = — $17\frac{2}{3}$).

Karaktererne i mundtlig Latin, Græsk og Historie veie en halv Gang mere end de andre, saa at den sidst angivne Talværdi i disse Fag bliver at multiplicere med $1\frac{1}{2}$.

Hovedsummen af samtlige ni Specialkarakterer med deres vedhængende + eller —, i hvilken $\frac{1}{2}$ eller derover regnes = 1, bestemmer Hovedkarakteren, for hvilken der

til første Karakter med Udmærkelse kræves 79 Points	
til første Karakter	64 —
til anden Karakter	37 —
til tredje Karakter	29 —

I Testimoniet indføres Specialkaraktererne med de vedhængende + eller —, og til Slutningen Hovedkarakteren med Tilføielse af Pointsantallet.“

Den forlangte Erklæring blev af mig afgiven under 19de April næstefter og lød saaledes:

„Ifølge det høie Ministeriums Opfordring i Rundskrivelse af 6te f. M., med vedlagt Forslag fra Universitetets Examenscommis-

sion, angaaende en Forandring i den ved Bekjendtgjørelse af 31. Mai 1866 indførte Charakterberegning ved Adgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler har jeg den Ære, efterat Sagen har været forhandlet i et Lærermøde, at afgive følgende Erklæring.

Det fra Universitetets Examenscommission fremkomne Forslag afviger i tre Punkter fra Bekjendtgjørelsen af 31. Mai 1866, nemlig deri, at

1) Bestemmelsen om, at Censorerne kun maae give hele Charakterer, er bortfalden;

2) Bestemmelsen om, at Censorernes Charakterer undtagelsesvis i de tre Fag, i hvilke Charakteren forstærkes, kunne forhøies med $\frac{1}{2}$, ligeledes er bortfalden;

3) Reglerne for Specialcharakterernes Uddragning af Censorernes Vota ere modificerede derhen, at de udkommende hele Tal ikke maae forhøies eller formindskes med andre Brøker end $\frac{1}{3}$.

Den først anførte Forandring, i Medfør af hvilken Brugen af $\frac{1}{3}$ ikke som hidtil er betinget af Censorernes Enighed, maa uden Tvivl i sig selv billiges og er derhos stemmende med, hvad der er Brug ved Skolens øvrige Examinere, som ogsaa tidligere ved Afgangsexamen for studerende Disciple.

Afskaffelsen af Brøken $\frac{1}{2}$ i Censorcharaktererne maa, uanseet at den er en naturlig Følge af den foregaaende Forandring, ogsaa i sig selv ansees for rigtig. Naar der er fastsat en Trinfølge af Charakterer, svarende til en Række hele Tal, kan det vel uden Inconseqvents tillades at betegne dem som givne med en vis Høiden til at gaac opad eller nedad, idet der henholdsvis tillægges eller fradrages $\frac{1}{3}$, men ikke at benytte en Charakter, hvis Talværdi ligger midt imellem to af de hele Tal. altsaa ligesaa lidt er det ene af dem som det andet.

Noget tvivlsommere stiller Sagen sig med Hensyn til det tredie Punkt. Efter den nu gjældende Beregningsmaade svare Specialcharaktererne nøiagtigt til Gjennemsnitsværdierne af de tre Censorers Charakterer. Dette vil, naar det foreliggende Forslag tages tilfølge, ikke i alle Tilfælde finde Sted. Voterer den ene Censor $\frac{1}{3}$ høiere eller lavere end de to andre, vil dette ingen Indflydelse faae paa Fagcharakteren, der altsaa ved at overføres i Systemet for Hovedcharakterens Beregning vil blive henholdsvis $\frac{1}{6}$, $\frac{2}{6}$, $\frac{4}{6}$, $\frac{8}{6}$ og ($\frac{10}{6}$ =) $1\frac{4}{6}$ Point for høi eller for lav i de 6 Fag, i hvilke Charakteren ikke forstærkes, medens i de 3 øvrige Fag Feilen yderligere vil foreges med det Halve, altsaa indtil $2\frac{2}{3}$ Point, — en Unøiagtighed, der, omend kun i ganske enkelte Tilfælde, kan have tilfølge, at en Candidat faaer en bedre eller ringere Hoved-

charakter end han efter den nøiagtige Gjennemsnitsværdi af Censorerne Charakterer fortjente, men som ikke vil kunne fjernes uden ved at benytte saa smaa Brøker som $\frac{1}{6}$ og i de Fag, hvor Prøven er dobbelt, selv $\frac{1}{18}$ ved Specialcharakterens Uddragning. Paa den anden Side bør det ikke oversees, at den foreslaaede Forandring har det Fortrin, at Mellecharaktererne ligesaavel som de hele Charakterer faae bestemte Talværdier, ligesom det ogsaa tør antages, at Feilene ved Fagcharaktererne i de fleste Tilfælde, ved at gaae i modsat Retning, ville nogenlunde udjevne hverandre.

Idet jeg altsaa i det Væsentlige foretrækker den af Commissionen foreslaaede Charakterberegning for den nu gjældende, skal jeg i formel Hensende kun gjøre opmærksom paa den formentlig mindre correcte Affattelse af Stykket om Hovedcharakterens Uddragning af Specialcharaktererne. Den her benyttede Formulering leder naturlig til den Opfattelse, at Reglen om, at Charakterernes Afstand fordobles ved hvert Skridt nedefter, ogsaa gjælder for Mellecharaktererne. Men for disses Vedkommende er den som bekjendt opgiven allerede i den nu gjældende Scala, og Commissionens Forslag forandrer i denne Hensende Intet. Jeg skulde derfor foreslaae det omhandlede Stykke affattet — i Overensstemmelse med Formuleringen af den tilsvarende Bestemmelse i Bekjendtgjørelsen af 13. Mai 1850 § 15, 4de Stykke — saaledes:

„Ved Hovedcharakterens Uddragning af Specialcharaktererne gjælder det som Regel, at to Charakterer af en høiere Grad og een Charakter, som staaer to Grader lavere, regnes lige med tre Charakterer af den mellemiggende Grad. I Overensstemmelse med denne Regel regnes ug. = 8, ug. — = $7\frac{2}{3}$, mg. + = $7\frac{1}{3}$, mg. = 7, mg. — = $6\frac{1}{3}$, g. + = $5\frac{2}{3}$, g. = 5, g. — = $3\frac{2}{3}$, tg. + = $2\frac{1}{3}$, tg. = 1, tg. — = — $1\frac{2}{3}$, mdlg. + = — $4\frac{1}{3}$, mdlg. = — 7, mdlg. — = — $12\frac{1}{3}$, slet + = — $17\frac{2}{3}$, slet = — 23.“

I Forbindelse med Spørgsmaalet om Ønskeligheden af den af Examenscommissionen foreslaaede Forandring har Deres Excellence henstillet til Overveielse, om Sagen ikke lod sig simplificere derhen, at den for Hovedcharakterens Beregning gjældende — saakaldte Ørstedeske — Characterscala ogsaa benyttedes ved Fagcharakterernes Udregning, saaledes at, hvor de Charaktergivende ikke vare enige, Examinanden fik den Charakter, for hvilken der var Majoritet, eller, hvis Dommen faldt paa 3 forskjellige Charakterer, da den mellemfaldende. Forsaavidt der ved den angivne nærmere Bestemmelse om Maaden, hvorpaa den nævnte Scala skulde anvendes, er forudsat i første Tilfælde, at Majoriteten og Minoriteten have givet Nabocharakterer, og i sidste Tilfælde, at de 3 forskjel-

lige Charakterer ere saadanne, som grændse umiddelbart til hinanden — og kun under denne Forudsætning er Bestemmelsen forenelig med Scalaens Anvendelse —, vil det være uden væsenlig Betydning, om man benytter den nu gjældende Scala med æquidistante Charakterer eller den Ørstedske. Spørges der derimod i Almindelighed, om den sidst anførte Scala ogsaa ved Censorerens Charaktergivning og ved Fagcharakterens Uddragning er at foretrække for den nu gjældende, maa Svaret fra min Side lyde benægtende. Til Betegnelse af det Indtryk, Censor modtager af en Prøve, egner sig formentlig kun en Række Charakterer, der staae lige langt fra hverandre; en Scala med forskellige Afstande vil ikke kunne undgaae at forvirre Bedømmelsen, idet den gjør det umuligt at anlægge samme Maalestok for de forskellige Grader af tilstedeværende eller manglende Dygtighed. Det maa fremdeles ikke oversees, at den enkelte Censors Votum kun er Udtrykket af hans individuelle Skjøn, der kan modificeres af Medcensorerens, Fagcharakteren derimod den fældede endelige Dom, der som saadan maa gjælde for den rette. Saa rigtigt det derfor end kan være at give de ringere Fagcharakterer større Indflydelse paa Hovedcharakterens Bestemmelse end de bedre, saa urigtigt vilde det være at lade det samme Forhold indtræde mellem de ringere og bedre Censorcharakterer med Hensyn til Fagcharakterens Uddragning; der er ingensomhelst Grund tilstede til at ansee det mildere Votum for mindre rigtigt end det strengere, altsaa heller ikke til at tillægge det ene større eller mindre Vægt end det andet. Endelig bemærkes med Hensyn til den forskellige Virkning af de to Systemer paa Examens Udfald, at Forskjellen, som allerede ovenfor berørt, vil blive henholdsvis ingen eller mindre betydelig, hvor de tre Censorer have givet enten samme eller dog til hinanden grændsende Charakterer, men saameget større, jo mere deres Charakterer afvige fra hinanden, samt at, hvor Virkningen er forskellig, den Ørstedske Scala altid vil være den mindre gunstige for Candidaten. Sætte vi det vistnok usandsynlige Tilfælde, at de to Censorer have voteret den høieste, den tredie den laveste Karakter i de tre Fag, i hvilke Charakteren forstærkes, medens alle tre i de sex andre Fag have stemt for mg. —, da vil Candidaten efter den ene Beregningsmaade faae første Karakter, efter den anden ikke have bestaaet Examen.

Derimod skulde jeg meget tilraade en Modification i Bestemmelserne om Hovedcharakterens Beregning efter Udfaldet af de enkelte Prøver. Som det vil være i det høie Ministeriums Erindring, gjaldt det tidligere som Regel, at „ingen Karakter i noget Fag regnedes høiere eller lavere end i det andet, men at alle de

enkelte Charakterer i lige Grad talte med til Hovedcharakterens Bestemmelse.“ Denne Regel — om hvis Hensigtsmæssighed der forevrigt allerede fra Begyndelsen havde hersket delte Meninger — maatte opgives, da Examensfagenes Antal, som tidligere havde været 13, ved Udelukkelsen af de 4 Fag, der havde været henlagte til første Del af Afgangsprøven, samt Religion, blev indskrænket til 8, og som Følge deraf Forholdet mellem de to Hovedgrupper af Fag, der vare Gjenstand for Prøve, blev væsenlig forandret. Men medens det nu fra alle Sider erkjendtes som nødvendigt, at der ved Hovedcharakterens Uddragning blev tillagt de enkelte Examensfag en forskjellig Vægt efter den forskjellige Betydning, der maa indrømmes dem som Led i den hele Fagrække, blev det derimod et meget omstridt Spørgsmaal, om Formaalet helst maatte søges opnaaet ved ligefrem at give visse Fagcharakterer forøget Vægt (multiplicere den enkelte Charakter med et Tal, der er høiere end 1) eller ved at dele de flere Præstationer, der kræves i et Fag, saavidt mulig lige og for hver Del give en særskilt enkelttællende Charakter. Bekjendtgjørelsen af 31. Mai 1866 benytter, som bekjendt, begge Fremgangsmaader, den første i de 3 Fag: mundtlig Latin, Græsk og Historie, i hvilke Charakteren veier som $1\frac{1}{2}$ mod 1, den sidste i dansk Stil og Latin, hvor der aflægges to Prøver med særskilt Charakter for hver. Forsaauidt nu Latin (skriftlig og mundtlig tilsammen) er kommen til at gjælde som $2\frac{1}{2}$, dansk Stil (begge Udarbejdelser tilsammen) som 2, Græsk og Historie som $1\frac{1}{2}$ mod hvert af de 3 mathematisk-naturvidenskabelige Fag, synes dette Forhold med al den Nøiagtighed, som her ifølge Sagens Natur kan være Tale om, at svare til Fagenes forskjellige Stilling i Kredsen af Skolens Dannelsesmidler; Spørgsmaalet dreier sig kun om Maaden, hvorpaa den tilsigtede Virkning helst bør søges opnaaet. Dersom Hovedcharakteren uddroges efter Scalaen med æquidistante Charakterer, vilde det i Realiteten selvfølgelig være fuldkommen ligegyldigt, om der i et Fag, hvor Prøven er dobbelt, gaves to enkelttællende Charakterer eller een Charakter, der talte som to. Hvad det væsenlig kommer an paa, er altsaa kun, om den nysanferte Scala eller Scalaen med nedefter voxende Afstande bringes i Anvendelse. Til at vise Forskjellen mellem begges Virkninger — der forevrigt vil fremtræde overalt, hvor de to Charakterer, som skulle sammenlægges, ere indbyrdes forskjellige, og derhos i det Mindste den ene er ringere end mg. — vil det være tilstrækkeligt eksempelvis at anføre, at mg. og tg. efter den førstnævnte Scala giver 10 Points, efter den anden 8, g. og mdlg. henholdsvis 2 og — 2, g. og slet henholdsvis — 6 og — 18. Hvor der nu er Spørgsmaal

om, hvilken Indflydelse paa Hovedcharakteren der bør tillægges Udfaldet af Prøverne i de forskjellige Fag (d. v. s. de Prøver, der have hele det paagjældende Fag til Gjenstand), der maa det vistnok — forat der ikke skal være Fristelse til at dyrke det ene Fag paa det andets Bekostning — erkjendes for rigtigt, at Svagheden i et Fag veier mere end Dygtigheden i et andet, eller med andre Ord, at de daarlige Charakterer trække mere fra end de gode lægge til. Men en ganske anden Sag er det, hvor der er Tale om flere Prøver i samme Fag. Disse skulle kun tjene til at undersøge Examinandens Dygtighed i Faget fra forskjellige Sider og derved gjøre Dommen paalideligere. Her bør formentlig den for Dagen lagte Dygtighed og Mangel paa Dygtighed, den gode og den daarlige Charakter, veie lige mod hinanden, da begge ere lige vægtige Momenter i Dommen over Candidatens almindelige Dygtighed i Faget. Det maa saaledes, for at tage et Exempel, ansees for rigtigt, at en god Charakter i Græsk veier mindre end en daarlig Charakter i Historie, og det maa ligeledes ansees for rigtigt, at en god og en daarlig Charakter i de to Prøver i et af de matematiske Fag veie lige. Derimod maa jeg ansee det for urigtigt og for Misbrug af Systemet at lade en daarlig Charakter i den ene af de to danske Stile veie mere end en god Charakter i den anden. Har en Kandidat ved Besvarelsen af den frit valgte Opgave lagt tilstrækkelig Færdighed i skriftlig Fremstilling for Dagen, men derimod paa Grund af Ubekjendtskab med eller ufuldstændig Tilegnelse af et bestemt Kundskabsstof leveret en maadelig Besvarelse af den bundne Opgave, er det formentlig ubilligt at give Straffen for den sidste Udarbeidelse en afgjørende Overvægt over Belønningen for den første. Omvendt synes det ikke mindre ubilligt at lade en tilfredsstillende Behandling af et gennem Undervisningen bekjendt Stof veie mindre end en utilfredsstillende Behandling af et Emne, der ligger udenfor Skoleundervisningens særlige Omraade. Den samme Betragtning finder nu ogsaa Anvendelse paa den dobbelte Prøve i Latin. Maa man end erkjende det for rigtigt, at et maadeligt Udfald af den hele Prøve har en saa nedsættende Virkning paa Hovedcharakteren, at det kun kan opveies ved et meget godt Udfald af de øvrige Prøver, kan det Samme dog ikke med lige Ret siges om de to særskilte Prøver. Heller ikke ere Gjenstandene for disse af den Beskaffenhed eller saa forskjellige indbyrdes, at der af dem kan udledes nogen Grund til ved Hovedcharakterens Udregning at sammenlægge Charakteren for den skriftlige og mundtlige Prøve efter en anden Regel end den, der følges ved Sammenlægningen af Charaktererne for Stil og Version eller for den skriftlige og mundtlige Prøve i de to mathe-

matiske Fag. Jeg foreslaaer derfor, at Delingen af dansk Stil og Latin ophører, og at der for hvert af disse Fag kun gives een Charakter, der ved Hovedcharakterens Udregning faaer samme Vægt som nu de to Charakterer tilsammen, saa at altsaa Charakteren for dansk Stil multipliceres med 2 og Charakteren for Latin med $2\frac{1}{2}$. Jeg anseer det derhos for rigtigst, at Charakteren for Latin bestemmes saaledes, at først de to Charakterer for den skriftlige og mundtlige Oversættelse af et ikke læst Stykke Latin sammenlægges til een, og at derefter Charakteren for hele Faget uddrages af de 3 Charakterer: for Prøven i det læste Pensum, for den skriftlige og mundtlige Oversættelse af et ikke læst Stykke Latin og for Stilen.

I det forommeldte Lærermøde erklærede mine Medlærere sig eenstemmigt for en lignende Sammenlægning af Charaktererne for de to matematiske Fag, idet de forment, at ogsaa her gode Kundskaber i det ene Fag burde veie lige mod mindre gode Kundskaber eller Ukyndighed i det andet. Da her imidlertid er Tale om Prøver ikke i samme Fag eller Dele af et saadant, men i to forskjellige, om end til samme Gruppe hørende, Videnskaber, skal jeg kun henstille Spørgsmaalet til det høie Ministerium.

Mod den foreslaaede Sammenregning af Charaktererne for de partielle Prøver og Forstærkelse af den udkomne Fagcharakter er der ved de tidligere Forhandlinger om Sagen fremsat den Indvending, at „den ved en Specialcharakter klæbende Usikkerhed og Unoigtighed (idet Dommerne ofte ansee en Præstation for i Virkeligheden at ligge imellem to Nabocharakterer, men maae bestemme sig for den Charakter, hvilken Præstationen ligger, ofte kun lidet, nærmere) fordobles og saaledes det endelige Resultats Paalidelighed forringes.“ En saadan Unoigtighed kunde unægtelig fremkomme ved den ældre Charakterberegning, der kun tilstedede hele Fagcharakterer, men er fuldstændig hævet ved de i Bekjendtgjørelsen af 31. Mai 1866 givne Bestemmelser om Fagcharakterens Uddragning. Examenscommissionens foreliggende Forslag, hvorefter Fagcharaktererne ikke maae forhøies eller formindskes med andre Brøker end $\frac{1}{3}$, kan vel, som i det Foregaaende paaviist, i ganske enkelte Tilfælde medføre en Unoigtighed af samme Art som den tidligere, men dog kun en saa ringe, at den, selv fordoblet eller som i Latin — hvor den paa den anden Side i sig selv bliver mindre, som Følge af at Fagcharakteren uddrages af tre partielle Charakterer — gjentaget $2\frac{1}{2}$ Gang, vil blive ubetydelig i Sammenligning med hin.

Forsaavidt der ogsaa er anført, at „Indskrænkningen af Examen til 8 (7) Fag kan medføre en noget for stor Strængthed der-

ved, at en daarlig Charakter i et enkelt Fag ikke saa let kan udjævnes ved det tilfredsstillende Udfald i de andre“, vil det være tilstrækkeligt at bemærke, at Forslaget Intet forandrer i den nu gjældende Bestemmelse, hvorefter Hovedcharakterens Uddragning af Specialcharaktererne skeer, som om disses Antal var $10\frac{1}{2}$; at Charakteren slet i dansk Stil eller Latin formentlig ikke bør kunne udjævnes selv med nok saa gode Charakterer i de øvrige Fag; endelig at den foreslaaede Forandring overalt, hvor dens Virkninger ere forskjellige fra den nu gjældende Beregnings, vil være til Candidatens Fordel.“

Under 19de Mai d. A. lod Ministeriet udgaae følgende Bekjendtgjørelse om en Forandring i Fordringerne ved den almindelige Forberedelses-Examen og ved Afgangsexamen for Realdisciple, begge af lavere Grad:

„Paa derom af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 17de d. M. allernaadigst at bifalde:

- 1) at der ved den almindelige Forberedelses-Examen ved Universitetet af lavere Grad forelægges to skriftlige Prøver i Dansk, hvoraf den ene væsentlig skal gaae ud paa Gjengivelse af et bekjendt Stof, den anden maa kræve en fri Behandling af et Æmne, som ligger indenfor den Forestillingskreds, som maa antages udviklet hos dem, der indstille sig til Prøven;
- 2) at Ingen maa indstille sig til den mundtlige Prøve, medmindre han før de to danske skriftlige Udarbejdelser har opnaaet en samlet Charakterværdi, som ikke er negativ;
- 3) at der for at bestaae kræves et Minimum af 24 Points;
- 4) at Bestemmelsen under Nr. 2 ogsaa skal være gjældende ved den i Bekjendtgjørelse af 28de Mai 1859 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple af den lavere Grad, samt
- 5) at foranstaaende Regler træde i Kraft fra 1ste Januar 1871.

Hvilket herved bekjendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.“

Under s. D. lod Ministeriet udgaae følgende Bekjendtgjørelse om, at almindelig Forberedelses-Examen ved Universitetet eller Afgangsexamen for Realdisciple, begge af den høiere Grad, maa træde istedetfor den

ved Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 anordnede præliminaire Prøve:

„Paa derom af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 17de d. M. allernaadigst at bifalde:

at de, der have bestaaet den almindelige Forberedelses-Examen ved Universitetet eller Afgangsexamen for Realdisciple, begge af den høiere Grad, med et Antal af 61 Points i de 10 Fag, i hvilke der examineres ved den almindelige Forberedelses-Examen af høiere Grad ved Universitetet, forudsat at de tillige i de fire Fag: Tydsk, Fransk, Naturhistorie og Geographi, have erholdt mindst 4 g. eller 20 Points, maae indstille sig til Afgangsexamen ved Universitetet eller Afgangsexamen ved de lærde Skoler uden at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 anordnede præliminaire Prøve.

Hvilket herved bekjendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.“

II. Disciplene.

Ved Afslutningen af forrige Aars Beretning var Disciplenes Antal 96. Af disse bleve foruden de foranævnte 8 studerende Disciple og 5 Realdisciple, der udtraadte efter bestaaet Afgangsprøve, endnu 12 andre udmeldte af Skolen dels før det nye Skoleaars Begyndelse dels i Løbet af samme, nemlig: E. A. C. Jessen af 5te studerende Klasse, S. A. Fog, A. T. Schmidt og V. R. Madsen af 5te Realklasse, P. H. Mørch af 4de studerende Klasse, N. G. S. Fischer og V. Cohn af 4de Realklasse, V. Philipson, F. G. Müller, L. A. Plesner, A. Gottlieb og P. J. N. Madsen af 3die Realklasse. 1 Discipel, K. M. Stegmann af 3die Realklasse, afgik ved Døden. Derimod ere 32 nye optagne, saa at Skolen, hvis største Discipeltal iaar har været 105, fortiden tæller 102 Disciple

(57 indenbyes og 45 udenbyes), der efter Censuren for Mai Maaned ere ordnede i de forskjellige Klasser saaledes, som efterstaaende Liste udviser. Ved de nyoptagne er Fædrenes Stilling og Opholdssted angivet i Parenthes.

VII Klasse.

1. A. P. H. Birch. 2. R. C. Ekeroth. 3. C. M. Jespersen. 4. J. B. Krarup-Hansen. 5. H. E. A. Køster. 6. O. Høegh-Guldberg. 7. E. Maar. 8. C. A. J. Neergaard. 9. P. Rosenstand.

VI Klasse.

1. L. F. Schmidt. 2. L. O. Faber. 3. N. P. Schouenborg. 4. T. Schou. 5. J. Schou. 6. A. Therkelsen. 7. F. B. Petersen. 8. P. D. J. Müller. 9. G. P. B. Wittrup. 10. A. S. S. Steenberg.

V stud. Klasse.

1. A. Jensen. 2. H. P. H. Hansen (Proprietair H. til Petersholm ved Veile). 3. J. H. C. Bast (afg. Fuldmægtig B. i Veile). 4. C. C. Müller. 5. H. F. J. E. Høyer. 6. M. M. Anchersen. 7. F. Nix (Kjøbmand N. i Veile). 8. J. J. T. G. Lebech (Skolelærer L. i Bredballe ved Veile). 9. C. J. Ø. Mørch.

V Realklasse.

1. A. C. Ekeroth. 2. V. Søltoft. 3. C. A. Iversen. 4. M. Nathansen. 5. C. P. Sveistrup. 6. M. J. Jørgensen. 7. T. Krohn. 8. H. P. F. Busch. 9. O. P. Momme.

IV stud. Klasse.

1. J. F. Schjøtt. 2. H. J. Bang. 3. C. H. R. Binzer (Pastor B. i Skanderborg). 4. J. A. Nielsen. 5. H. Nielsen. 6. J. Cohn. 7. B. Nathansen. 8. P. F. C. Scholten. 9. H. Christiansen (Proprietair C. til Rask Hovedgaard).

IV Realklasse.

1. T. Fog. 2. F. R. V. Lotz. 3. C. C. Thomsen. 4. J. N. Meyer. 5. C. J. Crone. 6. F. R. A. Franck. 7. T. Soele. 8. J. C. Monberg. 9. L. J. M. Fahnøe. 10. F. Breckling (Proprietair B. til Faurgaard). 11. I. Breckling (Broder til foregaaende).

III stud. Klasse.

1. E. S. V. Klingemann (Toldkasserer Kammeraad K. i Horsens). 2. O. Sparre. 3. C. M. M. Ussing. 4. A. E. Mazanti. 5. A. C. Lillien-skjold.

III Realklasse.

1. L. V. Colding. 2. A. T. Kraul. 3. C. L. T. Strange. 4. H. C. Gad (Pastor G. i Løsning). 5. H. T. Fussing. 6. J. T. Richter. 7. A. A. C. Nors. 8. C. F. H. H. Risom.

II stud. Klasse.

1. J. F. L. Klingemann (Broder til Nr. 1 i 3die stud. Kl.). 2. A. H. Faber. 3. A. Helms. 4. C. A. Bülow (Provst B. i Snebtrup). 5. H. F. Schmidt. 6. W. C. Crome. 7. C. Christiansen (Broder til Nr. 9 i 4de stud. Kl.).

II Realklasse.

1. C. J. A. Nielsen (Murmester Kjær N. i Horsens).
2. J. P. Sørensen.
3. P. M. V. Berg.
4. A. T. Kjærgaard (Kjøbmand K. i Horsens).
5. H. V. C. G. Thomsen.
6. I. Philipson (Kjøbmand P. i Ringkjøbing).
7. L. P. Abildgaard.

I Klasse.

1. A. C. T. Erichsen (Forvalter E. paa Horsens Tvangsarbejdsanstalt).
2. L. Momme (Pastor M. i Horsens).
3. O. T. Sønderby (Kjøbmand S. i Horsens).
4. C. J. M. Hansen (afg. Capitain H. i Fredericia).
5. K. E. Ohlsen (Kjøbmand O. i Horsens).
6. J. C. Hansen.
7. H. V. C. G. üsloff (Proprietair G. i Braae).
8. A. Gad (Broder til Nr. 4 i 3die Realkl.).
9. A. E. M. Thomsen (afg. Proprietair T. til Fredenshjem).
10. F. G. W. Bang (Pastor B. i Horsens).
11. J. J. Laurberg (afg. Pastor L. til Taarup, Quols og Borris i Viborg Stift).
12. F. L. C. Kjær (Tømmermester K. i Horsens).
13. C. T. Klintrup (Kjøbmand K. i Horsens).
14. A. M. R. Schmidt (Adjunct S. i Horsens).
15. P. Krohn.
16. S. T. Levinsen (Godsforvalter L. paa Rosenvold).
17. N. J. Cohn (Bagermester C. i Horsens).
18. J. F. Nors (afg. Kjøbmand N. i Horsens).

 III. Lærerpersonalet.

Den 3die November f. A. døde Skolens Synge­ lærer, Rasmussen. I hans Sted blev ifølge Mini­ steriets Skrivelse af 17de s. M. Cand. philos. Christian

Emil Faaborg antagen til Syngelærer ved Skolen, efterat han allerede siden 5te s. M. havde besørget den paagjældende Undervisning.

Under 18de December f. A. blev Cand. philos. S. A. T. W. N. Lüth, der under 27de November 1868 var constitueret til Lærer ved Skolen, allernaadigst beskikket til Adjunct.

Som Fortsættelse af de i tidligere Indbydelseskrifter leverede biographiske Efterretninger om Skolens Lærere har Adjunct Lüth meddelt efterstaaende Noticer til Afbenyttelse i nærværende Beretning.

Sophos Attikos Theophilos Waldemar Nikolaos Lüth, Søn af Dr. theol. & phil. Asmus Heinrich Friedrich Lüth (fra Holsten), Hofpræst hos Dronning Amalia af Grækenland, og Christiane Frederikke f. Fischer (fra Waldemarslund ved Gurre), er født i Athen den 13de December 1840. I sine Barndomsaar nød han sin Faders grundige Undervisning, der dog paa Grund af de denne paahvilende mange og besværlige Embedspligter ikke altid kunde drives regelmæssigt, hvorfor forskellige Lærere, for Størstedelen Grækere, overtog en Del af Undervisningen. Det var fornemmelig Beretningerne om de Gamles, og da især Grækernes, Bedrifter, der alt tidligt vakte hans store Interesse, hvilken endmere forhøiedes og vedligeholdtes ved Beskuelsen af de mange synlige efterladte Minder. Akropolis med sine Ruiner, Eleusis, det nære Piræus, Salamis, Aegina, Akrokorinth i det Fjerne, Parnassos' Toppe, der kneisede i Horizonten —

alle disse navnkundige Steders Historie blev gjennemgaaet for ham og indprentede sig dybt. Om Sommeren, naar Heden blev altfor trykkende i det næsten paa alle Sider af Bjerge indeklemte Athen, søgte hans Familie Ly i Klosteret Kæsarianis Skygger ved Foden af det endnu for sin Honning berømte Hymettos, eller tyede til Archipelagos, hvis Øer han næsten alle fik Leilighed til at see paa forskjellige Reiser, der høre til hans kjæreste og skjønneste Minder. Hele Lilleasiens Vestkyst besøgte fra Lesbos lige ned til Rhodos. En Reise, hans Fader maatte foretage til Euboeas varme Bade, blev udstrakt til Thessalien, og Pelion, der ved sin frodige Vegetation stod i saa skarp Modsætning til de golde attiske Bjerge, aabnede atter noget Nyt og Skjønt for hans Blik. Her oppe fra dets Top øinedes i det Fjerne Olympen og Athos' Spids. Det er især Minderne om disse Udflugter i Aarene 1850—52, der staae klare og tydelige for hans Erindring, medens af de foregaaende kun enkelte Glimt ere bevarede. I Aaret 1852 forlod han med sine Forældre Grækenland for at tage Ophold i Lübeck, i hvis Nærhed hans Bedstefader eiede en lille Gaard. Omkring Peloponnes' sydligste Forbjerg Tænaron gik Reisen over Korfu og Ancona til Triest og videre igjennem Østerrig, Sachsen og Preussen til Bestemmelsesstedet. Hvor meget Forskjelligt og Nyt var der ikke at skue, hvor mange Spørgsmaal ikke at faae besvarede! Det nygræske Sprog, han hidtil næsten udelukkende havde talt i Hjemmet, maatte nu vige Pladsen for det tyske. Efter tre Aars Ophold i det gamle, ærværdige Lübeck mødte han paa Grund af sine Forældres forandrede Kaar saa

betydelige Hindringer for at kunne fortsætte den studerende Bane, at det allerede var paatænkt at opgive den, da kjærlige Mennesker, af hvilke han foruden nogle af sine Slægtninge med Taknemmelighed mindes Professorerne Hermansen og Ussing ved Kjøbenhavns Universitet samt Prof. Listov, Rector paa Herlufsholm, hvis Bekjendtskab med Familien skrev sig fra Athen, toge sig af ham og lode ham indtræde i Flensborg lærde Skole. Imidlertid døde hans Fader, og Moderen flyttede til Danmark. I 1860 dimitteredes han til Kjøbenhavns Universitet med næstbedste Charakter. Først tænkte han paa at studere de gamle Sprog, men ombyttede dem snart med de nyere og forlod Byen efter at have taget anden Examen for at overtage en Plads som Huslærer hos Pastor Heilmann, Sognepræst til Bjerreby paa Thorseng, hvis tvende Sønner han i lidt over to Aar forberedte til Indtrædelse i Odense lærde Skole. Sin Fritid benyttede han til Studiet af de nyere Sprog, især Fransk, som altid havde interesseret ham, og som han fra nu af udelukkende vilde lægge sig efter. Den Længsel efter at gjensee sit Fødeland, som til forskjellige Tider havde bemægtiget sig ham, greb ham paany, da Hellenerne valgte Georgios til deres Konge. Han tænkte sig Muligheden af at kunne bryde sig en Bane der og gjorde de dertil nødvendige Skridt; men det lykkedes ham ikke. I 1864 søgte han atter en Huslærerplads og drog til Aarhus, hvor han opholdt sig i tre Aar og forberedte Brødrene Weis' Sønner til Optagelse i Byens Kathedralskole. En Del af Aaret 1867 tilbragte han paa Landet, stadig beskæftiget med det franske Sprog, som

han i den senere Tid ogsaa havde havt Leilighed til at tale. Men Lysten til og Nødvendigheden af at opholde sig en Tid i Frankrig for at udvide sine Kundskaber bestemte ham, især efter Conferentsraad Madvigs Raad, til samme Efteraar at reise til Paris. Her besøgte han forskjellige Forelæsninger i Sorbonne og Collége de France, især Gandars (over fransk Veltalenhed), Saint-René Taillandiers (over fransk Poesi) og Philarète Chasles' (over moderne Fremmedlitteratur). Gjerne havde han forlænget sit Ophold, men Midlerne fattedes, og han vendte derfor, efter omtrent et halvt Aars Forløb, tilbage og levede nu i Kjøbenhavn af Informationer i Fransk og Tydsk. Da Lærervirksomheden havde tiltalt ham allerede under hans Skolegang og endnu mere da han selv begyndte at undervise, og det altid havde været hans Agt at søge at opnaae en Ansættelse ved en lærd Skole, underkastede han sig en Prøve i Fransk hos Prof. Lector Bjerring. Han indgav dernæst sin Ansøgning om den som ledig opslaaede Plads ved Horsens lærde Skole med Fransk som Hovedfag og havde ikke længe efter den Glæde at modtage Ministeriets Skrivelse, ifølge hvilken han under 27de November 1868 constitueredes som Lærer ved Skolen, hvilken Virksomhed han tiltraadte den 3die December næsteften.

IV. Undervisningen.

1. De ugentlige Undervisningstimers Fordeling paa de forskjellige Lærefag vil sees af efterstaaende Tabel, paa hvilken A og B ved VII Klasse betegner hen-

holdsvis ældste og yngste Afdeling, S og R ved II—V Klasse studerende og Realdisciple, F overalt de Timer, i hvilke begge Afdelinger af samme Klasse ere forenede, * de Timer, i hvilke forskellige Klasser eller Afdelinger af saadanne have fælleds Undervisning. I Beregningen af Summen af de ugentlige Timer ere VII Klasses Fællestimer regnede dobbelt.

Fagene.	I.	II.		III.		IV.		V.		VI.	VII.		Summa.
		S.F.R.	S.F.R.	S.F.R.	S.F.R.	S.F.R.	S.F.R.	A.F.B.	A.F.B.				
Dansk . . .	6	5		2 1		2 1*		2 1*		2	2		26
Tydsks . . .	5	4		2		2 2		2 2		2		"	21
Fransk . . .	"	"		5		3		3		4	2		19
Engelsk . .	"	4*		4*		3*		3*		"	(2) 2(2)t)		18
Latin	"	6		8		8		9		9	10		60
Græsk	"	"		"		5		5		5	6		27
Hebraisk . .	"	"		"		"		"		"	2		2
Religion . .	3	2		2		2		1 1		2	1		15
Historie . .	4	4		3		3 2		4 3		3	1 2		31
Geographi .	3	2		2		2 2*		2 2*		2	"		17
Ar. og Geom.	"	"		"		4		3 2		3	4 4		20
Regning . .	4	4		4 1		2*		2*		"	"		17
Geom. Tegn.	"	"		"		2*		2*		"	"		4
Naturlære .	"	"		"		"		"		"	3 3		6
Naturhist. .	3	2		2		2		2 1		2	"		14
Skrivning .	4	3		2		1 1*		1*		"	"		12
Tegning . .	2	2		2		2*		2*		"	"		10
Sang	1	2		2		2		2		2	2		15
Gymnastik .	2	2		2		2		2		2	2		16
Ialt	37	38 36		38 36		38 37		38 37		38	39 36		

†) I de tre første Maaneder af Aaret har saavel 2den og 3die Realklasse som hver af de to Afdelinger af 7de Klasse havt særskilte Timer i Engelsk.

Undervisningens Fordeling mellem Lærerne har været følgende:

1. Rector: Dansk Stil, Latin og Græsk i VII Klasse. . . . . 17 Tim.
2. Overlærer Ekeroth: Mathematik i IV—VII Klasse, geometrisk Tegning i IV og V Realkl., Naturlære i VII Kl. . . . . 28 —
3. Overlærer Thornam: Latin i IV og V Kl., Græsk i VI Kl., Engelsk i IV og V Realkl. samt i VII Kl. . . . . 27 —
4. Overlærer Bøggild: Latin i II, III og VI Kl., Græsk i IV og V Kl. . . . . 33 —
5. Adjunct Schmidt: Geographi i II—VI Kl., Regning i I—III Kl. samt i IV og V Realkl. . . . . 27 —
6. Adjunct Jørgensen: Historie i III Kl., IV og V stud., VI og VII Kl., Naturhistorie i II—VI Kl. . . . . 27 —
7. Adjunct Bruun: Tydsk i I—VI Kl., Geographi i I Kl. . . . . 24 —
8. Adjunct Müller: Dansk og Historie i I og II Kl., Hebraisk i VII Kl. B, Skrivning i I—IV Kl. og i V Realkl. . . . . 32 —
9. Adjunct Herskind: Dansk i III—VII Kl., Religion i samtlige Klasser, Naturhistorie i I Kl. . . . . 28 —
10. Adjunct Lüth: Fransk i III—VII Kl., Engelsk i II og III Realkl., Historie i IV og V Realkl. . . . . 26 —
11. Timelærer Nielsen: Tegning i I—III Kl. samt i IV og V Realkl. . . . . 8 —

12. Syngelærer Rasmussen (fra 5te November f. A. Musiklærer Faaborg): Sang i hele Skolen . . . . . 6 Tim.
13. Toldassistent Atterup: Gymnastik i hele Skolen . . . . . 6 —

Ved Indsendelsen af mit Forslag til Fagfordelingen havde jeg tilskrevet Ministeriet bl. A. saaledes:

„Ved Latinundervisningens Optagelse i 2den Klasse og den samtidige Udsættelse af den franske Undervisning til 3die Klasse opstod der allerede fra først af ved Siden af de umiskjendelige Fordele, som denne Foranstaltning medførte for de studerende Mellemklasser, en dobbelt Ulempe, — først den, at Fransk og Engelsk i 3die Realklasse kom til at begynde paa en Gang tvertimod den ellers gjældende Regel med Hensyn til de fremmede Sprogs successive Indtræden i Undervisningen, dernæst den, at i 2den Klasse de fremtidige Realdisciples tvungne Deltagelse i Latinundervisningen, til hvilken de som oftest hverken havde Anlæg eller Lyst, baade blev uden væsentligt Udbytte for dem selv og virkede hæmmende paa de øvrige Disciples Fremgang. Begge disse Ulemper har jeg hidtil søgt saavidt muligt at afhjælpe paa den Maade, at de paagjældende Disciple i 2den Klasse, naar Forældrene have begjært det, ere blevne fritagne for Latin og i 4 af de 6 Latintimer have deltaget i 3die Realklasses Undervisning i Engelsk; i det sidst forløbne Skoleaar har dette endog været Tilfældet med samtlige de Disciple, der nu ere opflyttede fra 2den Klasse i 3die Realklasse. Det vil inidlertid let sees, at det ved denne Fremgangsmaade ikke er muligt at undgaae de Misligheder, der overalt følge med en fælleds Undervisning for to Sæt Disciple, af hvilke det ene allerede et Aar har havt Undervisning i det Fag, som for det andet er nyt. I Betragtning heraf har jeg nu tilladt mig at opføre Engelsk med 4 ugentlige Timer som særligt Undervisningsfag for de ikke-studerende Disciple af 2den Klasse, hvorhos jeg dog af Hensyn til den ikke ubetydelige Udgiftsforøgelse, som denne Ordning vil udkræve, subsidiairt skal foreslaae, at Sondringen kun kommer til at gjælde for de første 3 Maaneder af Aaret, medens Undervisningen i den øvrige Del af Aaret vedbliver som hidtil at være fælleds for de ikke-studerende Disciple af 2den og 3die Klasse.“

Under 9de August f. A. bifaldt Ministeriet det sidst anførte Forslag.

2. Efter hvad derom var indstillet, meddelte Ministeriet ligeledes under 9de August f. A. sit Samtykke til, at J. Pios *lectures françaises* fra dette Skoleaars Begyndelse maatte indføres til Brug ved Undervisningen i Fransk i 6te Klasse istedenfor Borrings *études littéraires*.

3. Følgende Pensa ere i Aarets Løb gennemgaaede i de forskjellige Fag og Klasser:

Dansk.

I Kl. Matzens Læsebog (2den Del S. 70—138, 3die Del S. 70—109 og S. 174—183) er benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og Analyse. Af samme Bog ere 16 Digte lærte udenad. Bojesens Sproglære er læst indtil Ordstillingen, med Forbigaaelse af endel Anmærkninger. 3 Stile ere skrevne om Ugen (ialt 100) og have bestaaet i Dictat, Oversættelse fra Tydsk og Gjengivelse af en Fortælling. — II Kl. Matzens Læsebog (2den Del S. 199—236, 3die Del S. 174—240 og S. 286—295) er benyttet paa samme Maade som i foregaaende Klasse. Af Chr. Winthers „Digte for Børn til Skolebrug“, 1ste Samling, ere 14 Digte lærte udenad. Bojesens Sproglære er læst og repeteret. 2 Stile ere skrevne om Ugen (ialt 78) og have afvexlende bestaaet i Dictat, Gjengivelse af en Fortælling, Oversættelse fra Tydsk og grammatikalske Øvelser. — III Kl. Hjorts Børneven (S. 183—244) er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Chr. Winthers „Digte for Børn til Skolebrug“, 1ste Samling, ere 11 Digte

lærte udenad. Bojesens Sproglære er repeteret. I Stil ugentlig (ialt 36) af fortællende og beskrivende Indhold. Desuden have Realdisciplene af denne Klasse i een ugentlig Time særlig læst Stykkerne i Hjorts Børneven fra S. 313—336 og fra S. 467—528. — IV Kl. Hammerichs „Danske og norske Læsestykker“ er benyttet til Oplæsning og Analyse. Den nordiske Mythologi er gennemgaaet efter Dorphs Omrids og „Nordens Guder“ hyppig benyttet til Oplæsning. 9 Digte ere lærte udenad. 30 Stile. — V Kl. Hammerichs „Danske og norske Læsestykker“ samt udvalgte Stykker af forskellige danske Forfattere ere benyttede til Oplæsning. I een ugentlig Time ere Disciplene skiftevis øvede i Recitation af selvvalgte, udenadlærte Digte. Dorphs nordiske Mythologi er repeteret. 30 Stile. Realdisciplene af denne og foregaaende Klasse have desuden i een ugentlig Fælledstid benyttet Hammerichs „Danske og norske Læsestykker“ til Oplæsning og Analyse samt særlig skrevet 19 Stile. Paa Grundlag af Tregders Mythologi have de faaet gennemgaaet de vigtigste Stykker af Grækernes og Romernes Gudelære. — VI Kl. Den danske Literaturs Historie indtil Ewald er gennemgaaet efter Thortsens Haandbog. Til Læsning er benyttet udvalgte Stykker af Heiberg, Hertz, Hauch og Hostrup; tillige er meddelt forskellige Prøver af den ældre Literatur (Arrebo, Ambrosius Stub, Tode, C. D. Biehl og Thaarup. 20 Stile. I sidste Halvaar er tillige anstillet Øvelser i mundtligt Foredrag. — VII Kl. Med Benyttelse af Thortsens Haandbog er den danske Literaturs Historie gennemgaaet og oplyst

ved Læsning af forskjellige Forfatteres Skrifter. To maa-
nedlige Timer ere anvendte til Øvelse i at læse og forstaae
Svensk, hvortil Hammerichs „Svenske Læsestykker“
have været benyttede. 15 skriftlige Udarbejdelser.

Tydsck.

I Kl. Banks Læsebog, 1ste Del, S. 14—53,
68—91, 99—126 og 128—138. Af Bruuns Gram-
matik er læst det Vigtigste af Formlæren. 46 Stile,
dels grammatikalske Øvelser, dels Dictat af et iforveien
gjennemgaaet Stykke. — II Kl. Banks Læsebog, 1ste
Del, S. 193—205, 238—270 og 279—312. En Time
om Ugen er anvendt til Retroversion, paa hvilken Maade
omtrent 12 Sider af Læsebogen ere gennemgaaede. Af
Bruuns Grammatik er Formlæren læst noget udfør-
ligere end i 1ste Klasse. 37 Stile af samme Art som
i den foregaaende Klasse. — III Kl. Hjorts Læsebog
S. 21—80; af Banks Læsebog, 1ste Del, 28 Smaa-
digte (S. 1—13). Af Bruuns Grammatik er læst det
Vigtigste saavel af Formlæren som af Syntaxen. Til
mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsck er benyttet
Povelsens tydske Læsebog for Begyndere, hvoraf paa
denne Maade er læst S. 2—23. 14 Stile, dels gram-
matikalske Opgaver, dels Oversættelse af lette danske
Sætninger. — IV Kl. Hjorts Læsebog S. 291—348;
af Jürs's og Rungs „Deutsche Dichter“ de med
Stjerne betegnede Stykker indtil Romantikerne (ialt 21
Nummere), hvorved der er blevet meddelt korte litera-
turhistoriske Oplysninger. Af Bruuns Grammatik er
læst det Vigtigste af Formlæren og Syntaxen; nogle
korte lexikalske Bemærkninger om Præpositioner, Ad-

verbier og Conjunctioner ere læste efter Manuscript. Pövelsens tydske Læsebog (S. 29—50) har været benyttet til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk. 16 Stile. Realdisciplene have desuden af Hjorts Læsebog læst S. 74—189. — V Kl. Hjorts Læsebog S. 361—459; af Jürs's og Rungs „Deutsche Dichter“, sidste Halvdel, ere 34 Digte læste, hvorved der, ligesom i foregaaende Klasse, er blevet meddelt korte literaturhistoriske Bemærkninger. Desuden har i Regelen hver Discipel en Gang om Maaneden opgivet et eller andet paa egen Haand læst Stykke af en lettere Forfatter. Bruuns Grammatik og Orddannelseslære med Forbigaaelse af det mindre Vigtige. Af lexikalske Bemærkninger om beslægtede Ord ere nogle tidligere læste repeterede, andre læste af nyt. Pövelsens tydske Læsebog (S. 67—101) er benyttet til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk. 18 Stile. Realdisciplene, der forøvrigt have læst de samme Pensa som de studerende Disciple, opgive til Afgangsprøven Hjorts Læsebog S. 21—194 og 381—414. — VI Kl. Hjorts Læsebog, 5te Udg., 3die Cursus S. 114—239; af Jürs's og Rungs „Deutsche Dichter“ ere alle de Digte læste, som ikke have været læste i 4de og 5te Klasse. Desuden har hver Discipel en Gang om Maaneden opgivet et paa egen Haand læst Stykke af en eller anden tydsk Forfatter. Bruuns Grammatik og Orddannelseslære med Forbigaaelse af det mindre Vigtige. Endel lexikalske Bemærkninger om beslægtede Ord ere læste og repeterede. En kort Oversigt over de mere bekjendte tydske Digtere og deres vigtigste Værker er læst efter Manuscript. Lassens Opgaver til tydske Stile (S. 27—

56) have været benyttede dels til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk, dels til Stile (ialt 14).

Fransk.

III Kl. Borrings Læsebog for Begyndere S. 1—56 og 85—100. Efter Pios Grammatik ere de regelmæssige Former lærte samt de almindeligste af de uregelmæssige. Til Øvelse i Sætningsdannelse er benyttet Eibes „100 Timer i Fransk“, hvoraf de 11 første Timer ere gennemgaaede og repeterede. 22 Stile, dels Oversættelse efter Sibberns Stiløvelser, dels Bøining af regelmæssige Verber. — IV Kl. Borrings Læsebog for Begyndere S. 103—155. Af Pios Grammatik er Formlæren læst og repeteret, saaledes at Størstedelen af det i forrige Klasse Forbigaaede er medtaget. Af Eibes „100 Timer“ er gennemgaaet 12te—23de Time. 25 Stile, der have bestaaet i Oversættelse dels af enkelte Sætninger efter Sibberns Stiløvelser dels af lette Smaafortællinger. — V Kl. Borrings *Album littéraire* S. 160—218 og S. 234—252. Efter Pios Grammatik er af Syntaxen læst § 1—30, 45—48, 61—84, 94—97 og 100—105. Af Eibes „100 Timer“ er gennemgaaet 23de—28de Time. 25 Stile efter Pios Stiløvelser. — VI Kl. Pios *Lectures françaises* S. 1—21, 77—104, 158—182 og 206—216. Borrings *Album littéraire* S. 100—143, 261—280 og 356—365. En Time om Ugen er anvendt dels til Oversættelse fra Bladet efter Lassens Extemporallæsning dels til Extemporalstile; af og til have Disciplene gjengivet et og andet, især historisk, Stof paa Fransk. Desuden har hver Discipel i Regelen en Gang om Maanednen opgivet

et paa egen Haand læst Stykke af en eller anden fransk Forfatter. Af Pios Grammatik er Formlæren repeteret og af Syntaxen læst § 1—48 samt fra § 61 til Enden, med Forbigaaelse af det mindre Vigtige. 16 Stile efter Lassens Opgaver. — VII Kl. Biards *Voyage au Brésil*; Molières *L'Avare*; Corneilles *Le Cid*; Racines *Athalie*. Mérimées *Tamango* er forelæst. Af og til Oversættelse fra Bladet efter Lassens Extemporallesning samt Extemporalstile.

Engelsk.

II og III Realkl. Repps *English stories* S. 35—71. Det Vigtigste af Formlæren efter Mariboers Grammatik. Af Listovs Elementarbog ere Stykkerne 17—26 gennemgaaede dels mundtlig dels i Stile, af hvilke ere skrevne 22. — IV og V Realkl. Listovs engelske Læsestykker, 2den Afdeling S. 33—41, 61—117, 161—170, 178—204. Mariboers Grammatik. 37 Stile. — VII Kl. B. Listovs Læsebog, 1ste Afdeling; Coopers *The Spy* S. 114—163 (Tauchn.). Mariboers Grammatik. — VII Kl. A. Coopers *The Spy* S. 80—127.

Latin.

II Kl. Af Borgens Læsebog er udtogsvis læst 1ste og 2det Afsnit samt 3die Afsnit Nr. 21—31, 33 og 36; desuden af 5te Afsnit de 26 første Fabler. Af Madvigs Sproglære det Vigtigste af Bøiningslæren. Af Borgens Fortegnelse over hyppigt forekommende Ord ere de S. 1—8 anførte Gloser lærte udenad. — III Kl. Borgens Læsebog, 3die Afsnit Nr. 32 og 34—40 samt hele 4de Afsnit udtogsvis; af 5te Afsnit

Fablerne 27—60, af 6te Afsnit Nr. 1—53 og af 7de Afsnit Nr. 1, 3, 5, 6, 10—12, 14, 15, 17—22, 24, 25, 27—29, 32, 34, 36. Af Madvigs Sproglære det Vigtigste af Formlæren samt det for denne Klasse bestemte Udvalg af Syntaxens Regler. Borgens Glosefortegnelse S. 1—11. 72 Stile, 6 Versioner. — IV Kl. Af Cornelius Nepos de 7 første Biographier; af Cæsars Gallerkrig 2den og 3die Bog. Af Madvigs Sproglære Formlæren og de vigtigste Regler af Ordføiningslæren. Øvelse i mundtlig Oversættelse fra Dansk til Latin efter Ingerslevs Materialier. 70 Stile, 10 Versioner. — V Kl. Sallusts Catilina; Livius's 6te Bog; af Ovids Forvandlinger Deucalion samt Ceyx og Alcyone. Madvigs Sproglære. Øvelse i mundtlig Oversættelse fra Dansk til Latin efter Ingerslevs Materialier. 70 Stile, 10 Versioner. — VI Kl. Livius's 5te Bog; Ciceros Taler for det Maniliske Lovforslag, Ligarius og Kong Deiotarus; Virgils Æneide, 4de Bog. Madvigs Sproglære. Øvelse i mundtlig Oversættelse fra Dansk til Latin især i Slutningen af Skoleaaret. 63 Stile, 8 Versioner. — VII Kl. Livius's 5te Bog; Tacitus's Agricola; Ciceros 2den Bog om Pligterne; Qvintilians 10de Bog; 5te og 6te Bog af Virgils Æneide; 4de Bog af Horats's Oder og 1ste Bog af Sammes Breve. Cursorisk er læst i en ugentlig Time: Flemmers Udvalg af Sølvalderens Forfattere S. 1—38 (de to første Stykker af Curtius); Ciceros Tale for Ligarius; Blochs Udvalg af Ovids Forvandlinger, 1ste Hefte, Stykkerne I, III og V—VIII. Det ældre Hold Disciple har desuden repeteret: Livius's 3die og 4de Bog; Ciceros Taler for S. Roscius fra

Ameria, for Digteren Archias og for Milo; Sammes 1ste Bog om Pligterne; 4de Bog af Virgils Æneide; 3die Bog af Horats's Oder og 2den Bog af Sammes Breve med ars poetica. Madvigs Sproglære repeteret. Bojesens romerske Antiquiteter læste udtogsvis, af det ældre Hold tillige Tregders latinske Literaturhistorie. En Gang om Ugen mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Latin. 85 Stile, hvoraf 29 skrevne hjemme; af og til en Version.

Græsk.

IV Kl. Bergs Læsebog, 3die Udg., S. 1—43 med Forbigaaelse af nogle faa Exempler. Af Tregders Formlære det Vigtigste af Lydlæren og Bøiningslæren. — V Kl. Bergs Læsebog, 2den Afdeling, 2den Udg., S. 1—33; Xenophons Anabasis, 2den Bog. Tregders Formlære. Madvigs Ordføiningslære benyttet til Henvisning. Af Tregders Mythologi de 3 første Kapitler. — VI Kl. Herodots 9de Bog; Iliadens 21de og 22de Bog. Tregders Formlære. De vigtigste Regler af Madvigs Ordføiningslære. Tregders Mythologi, 4de Kapitel. — VII Kl. Herodots 9de Bog; Platons *Apologia Socratis*; Iliadens 22de Bog; Tregders Anthologi, 4de og 5te Afsnit. Det ældre Hold Disciple har desuden repeteret: Herodots 8de Bog; Xenophons Erindringer om Sokrates, 4de Bog; Platons Kriton; Isokrates's Panegyrikos, Iliadens 16de, 17de, 19de og 20de Bog. Grammatiken og Tregders Mythologi repeterede. Christensens Antiquiteter og Tregders Literaturhistorie læste af det ældre Hold.

Hebraisk.

VII Kl. B. De 13 første Kapitler af Genesis.
Whittes Sproglære.

Religion.

I Kl. Af Luthers Katechismus: De ti Bud, Troen, Fadervor og Sacramenterne. Balslevs Bibelhistorie. 20 Psalmer ere lærte udenad. Endel Tid er anvendt til Bibellæsning, navnlig af Evangelierne, ligesom Disciplene stadig ere anførte til at opsøge citerede Skriftsteder i det nye Testament. — II Kl. Balslevs Forklaring § 1—44 (indtil Synden). Efter Assens's Bibelhistorie den jødiske Historie fra Abraham til Saul. 6 Psalmer. — III Kl. Balslevs Forklaring § 45—81 (fra Synden til tredie Troesartikel). Efter Assens's Bibelhistorie den jødiske Historie fra Saul indtil Enden. 4 Psalmer. — IV Kl. Balslevs Forklaring § 82—105 (fra tredie Troesartikel til Daabens Sacrament). Efter Assens's Bibelhistorie den evangeliske Historie. 4 Psalmer. — V stud. Kl. Balslevs Forklaring § 106—115 (Daabens og Nadverens Sacramenter); det Foregaaende repeteret indtil tredie Troesartikel. Efter Assens's Bibelhistorie: Apostlenes Gjerninger og Udsigten over det gamle og nye Testamentes Skrifter samt Repetition af den jødiske Historie. — V Realkl. Balslevs Forklaring § 106—115 (Daabens og Nadverens Sacramenter). Repetition af alt det Foregaaende. — VI Kl. Repetition af den christelige Troes- og Sædelære efter Balslevs Forklaring, — af den jødiske og evangeliske Historie, Apostlenes Gjerninger samt Udsigten over det gamle og

nye Testaments Skrifter efter Assens's Bibelhistorie. — VII Kl. Johannes's Evangelium er gennemgaaet efter Grundtexten og benyttet som Grundlag for Samtaler om de vigtigste christelige Troessandheder.

Historie.

I Kl. Oldtidens og Middelalderens Historie efter Kofods fragmentariske Lærebog. — II Kl. Den nyere Tids Historie efter samme Lærebog. — III Kl. Repetition af hele Verdenshistorien efter samme Lærebog. — IV stud. Kl. Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog samt Danmarks, Norges og Sverigs Historie indtil Unionen efter Thrige. — IV Realkl. Danmarks Historie efter Thrige. — V stud. Kl. Den nyere Historie efter Blochs Lærebog samt Danmarks, Norges og Sverigs Historie siden Unionen efter Thrige. — V Realkl. Verdenshistorien repeteret efter Kofods fragmentariske Lærebog, Danmarks Historie efter Thrige. — VI Kl. Oldtidens Historie efter Thrige (det Geographiske efter Königsfeldt). — VII Kl. Oldtidens, den nyere og nyeste Tids Historie efter Thrige og Bloch. Det ældre Hold Disciple har desuden repeteret Middelalderens Historie.

Geographi.

I Kl. Europa efter Thriges mindre Lærebog. — II Kl. De øvrige Verdensdele efter samme Lærebog. — III Kl. Velschows Geographi forfra til Spanien. — IV stud. Kl. Asien efter Velschow og — for den gamle Geographis Vedkommende — Königsfeldt. — V stud. Kl. Afrika, Amerika og Australien efter Velschow samt Afrikas gamle Geographi efter Königs-

feldt. — IV og V Realkl. Repeteret hele Geographien efter Ingerslevs mindre Lærebog. — VI Kl. Hele Geographien efter Velschow og Königsfeldt.

Mathematik.

I Kl. Regning med hele Tal og Begyndelsesgrundene af Brækregning efter Schmidts Exempelsamling. — II Kl. Brækregning efter samme Bog. — III Kl. Mundts Regnebog S. 60—101. Realdisciplene i denne Klasse ere desuden særlig øvede i Løsning af forskellige Slags Opgaver, hvilket ogsaa gjælder om Realdisciplene i de to følgende Klasser, der tillige ere blevne øvede i Brugen af Logarithmer. — IV Kl. Af Bergs Arithmetik Kapitlerne 1, 2 (indtil Stykket 41 incl.), 4 og 8 til Stykket 123 incl. Øvelse i Regning med Tal og Bogstavstørrelser. Mundts Plangeometri (5te Udg.) S. 1—40 samt Stykkerne 209—225. Realdisciplene ere desuden øvede i geometriske Constructioner. — V Kl. Bergs Arithmetik, Kapitlerne 3 og 5—9 med talrige Øvelser. Mundts Plangeometri (5te Udg.) S. 40—83. Realdisciplene have gennemgaaet hele det lovbefalede Pensum i Arithmetik og Geometri, tildels i særskilte Timer. — VI Kl. Bergs Arithmetik S. 147—246 med Undtagelse af Kjædebræk; talrige Øvelser. Mundts Plangeometri (5te Udg.) S. 83—116 med Forbigaaelse af Adskilligt; repeteret vigtigere Sætninger af forrige Aars Pensum. — VII Kl. B. Af Bergs Arithmetik: Rækker, Logarithmer og Rentesregning; Øvelser, henhørende til det hele arithmetiske Pensum. Mundts Stereometri; praktiske Øvelser, Plangeometrien og Stereometrien ved-

kommende. — VII Kl. A. Ramus's Plantrigonometri. Repetition af det hele mathematiske Pensum. Praktiske Øvelser paa samme Omraade.

Naturlære.

VII Kl. B. Ligevægtslæren efter Ørsted. Den chemiske Physik indtil Varmelæren efter Müller. — VII Kl. A. Bevægelseslæren efter Ørsted. Den chemiske Physik fra Varmelæren indtil Enden — med Forbigaaelse af Et og Andet — efter Müller. Mundts Grundtræk af Astronomien. Det hele Pensum repeteret.

Naturhistorie.

I Kl. De tre første Klasser af Bendyr efter Strøms Læsebog. — II Kl. Menneskets Benbygning, Pattedyr og Fugle efter Lütken's Begyndelsesgrunde i Dyrerigets Naturhistorie (Lærebog i Zoologien Nr. 2). — III Kl. Krybdyr og Fisk samt Repetition af Pattedyr og Fugle efter samme Lærebog. De vigtigste Plantefamilier efter Vaupells „Planterigets Naturhistorie“. — IV Kl. Botaniken efter Vaupells Lærebog; Repetition af Hvirveldyrene efter Lütken. — V Kl. De hvirvelløse Dyr efter Lütken; Repetition af Botaniken. Realdisciplene have desuden repeteret Hvirveldyrene. — VI Kl. Repetition af Zoologien og Botaniken.

Skrivning.

I de 4 nederste Klasser og 5te Realklasse ere Disciplene øvede i Skjønkskrivning efter Kiilsgaards danske og engelske Forskrifter. I 5te Realklasse er der givet de Disciple, som havde Anlæg og Lyst dertil, Anvisning til at skrive Fraktur, og i 4de studerende

Klasse er hver 3die Time anvendt til Øvelse i græsk Skrift. Ved den maanedlige Censur gives enhver af Skolens Disciple en særlig Charakter for Orden med skriftlige Arbejder.

Tegning.

I Kl. Helstedes „Veiledning i Tegnekunstens allerførste Grunde“, 2det og 3die Hefte, — II Kl. 3die og 4de Hefte, III Kl. 4de og 5te Hefte samt derefter Conturer efter Gibsornamenter (Helstedes Tegnesystems 2den Afdeling), IV og V Realkl. Conturer efter Gibsornamenter og Legemer (Helstedes Tegnesystems 3die Afd.), enkelte Disciple tillige skyggede Ornamenter og Legemer.

Sang.

I Kl. Begyndelsesgrundene og enstemmige Sange. — II—IV Kl. Indøvelse af tre- og firestemmige Sange (ialt 30) for blandede Stemmer, efter Berggrens Samling af Sange til Skolebrug, 4de og 9de Hefte. — V—VII Kl. Tre- og firestemmige Mandssange (ialt 15).

1 Time om Ugen anvendes til Sammensang for alle Klasser.

Gymnastik og Svømning.

Disciplene ere hertil inddelte i 3 Hold, hvert med 2 Timers ugentlig Undervisning (den sidste Formiddagstime, 12—1). Foruden de Øvelser, der ere foreskrevne i den af Gymnastikdirecteuren udgivne „Lærebog i Gymnastik for Borger- og Almueskoler“, ere Disciplene i de 5 øverste Klasser endvidere underviste i Voltigering, og Disciplene i de 2 øverste Klasser tillige i Hugning.

I Svømmeøvelserne deltager ligeledes hver Discipel 2 Gange om Ugen i Sommermaanederne, saa ofte Veir-
liget tillader det.

Skydning.

Øvelser heri ere foretagne med 7de Klasses Disciple 15 Gange i Aarets Løb og saaledes, at hver Discipel har gjort 5 Skud hver Gang. Resultatet vil sees af følgende Liste:

Antal Disciple.	Afstand i Alen.	Antal			Points	
		Skud.	Points.	Træffere.	Total- sum.	Middel- tal.
9	100	90	114	67	181	2,01
9	150	90	74	49	123	1,37
9	170	495	470	283	753	1,52
Summa		675	658	399	1057	1,57

Ved Præmieskydningen, som afholdtes den 28de April d. A., erholdt Disciplene E. Maar, A. P. H. Birch og C. A. J. Neergaard henholdsvis 1ste, 2den og 3die Præmie med 11, 8 og 7 Points.

V. Videnskabelige Samlinger.

I. Skolebibliotheket.

Siden Afslutningen af den i forrige Aars Program meddelte Fortegnelse er Skolens Bogsamling bleven forøget med følgende Skrifter, af hvilke de med † betegnede ere sendte fra Ministeriet.

Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. Udg. af d. kgl. nord. Oldskrift-Selskab. 1869, 2—4. H. — 1870, 1. H. Kjøbenhavn.

- † Aarsberetninger fra d. kgl. Geheimearchiv. 4. B. 4. H. Kbh. 1869.
- † Aarsberetninger og Meddelelser fra d. store kgl. Bibliothek.
Udg. af C. Bruun. 4. H. Kbh. 1869.
- Aischylos, Prometheus i Lænker. Overs. og oplyst af F. L. Vibe. Kbh. 1869.
- Bake, I., Bibliotheca critica nova. Vol. I—V. Lugd. Batt. 1825—30.
- Bang, J. P., Forklarende Bemærkninger til de 12 første Sange af Homers Iliade. Kbh. 1869.
- Becker, K. F., Verdenshistorie, overs. 17. B. 3. H. Kbh. 1869.
- Berg, C., Udvalgte Stykker af Arrian, Pausanias, Plutarch, Xenophon. Kbh. 1870.
- Berghaus, Dr. H., Physikalischer Atlas. 1—2. B. Gotha 1852.
- Birket Smith, S., Leonora Christina Ulfeldts „Jammers-Minde“. Kbh. 1869.
- Brøchner, Dr. H., Bidrag til Opfattelsen af Philosophiens historiske Udvikling. Kbh. 1869.
- Om det Religieuse i dets Enhed med det Humane. Kbh. 1869.
- † Buntzen, A., Chirurgen i Danmark i Midten af det forrige Aarhundrede. Kbh. 1869. (Universitetsprogr.)
- Christensen, R., Det græske Statsliv i Oldtiden. Kbh. 1869.
- Ciceronis, M. T., de officiis libri III. Til Skolebrug bearbejdet af Dr. G. F. V. Lund. 2. Udg. Kbh. 1869.
- Daa, L. K., Om Nationaliteternes Udvikling. I. Christiania 1869.
- Ernesti, J. A., opuscula philologica critica. Lugd. Batt. 1764.
- opuscula oratoria. Lugd. Batt. 1767.
- Facciolati, Jac., orationes. Lips. 1751.
- Frederiksen, N. C., Om ahnindelig Formue- og Indkomstskat. 1. H. Kbh. 1869.
- Helveg, Dr. L. N., Den danske Kirkes Historie til Reformationen. 8—9. H. Kbh. 1869—70.
- Hammerich, F., Den christne Kirkes Historie. 2. B. 1—2. H. Kbh. 1870.
- Hansen, I. A., Vor Forfatnings Historie fra 1848—1866. 13—18. H. Kbh. 1869—70.
- † Heiberg, P. V., Bidrag til Læren om Stofskiftet. Kbh. 1869. (Doctordisp.)
- Hermes; Zeitschrift f. class. Philologie, herausgeg. v. E. Hübn-ner. 4. B. 1—3. H. Berlin 1869.
- Hjemmet og Skolen. Meddelelser fra Latin- og Realskolen paa Værnedamsveien til Elevernes Forældre. Nr. 11. Kbh. 1869. (Gave fra Udg.)

- Hof- og Statskalender, Kongelig dansk, for Aaret 1870. Kbh.
- Hogarth's, W., Værker ved H. P. Holst. 10—18. Lev. Kbh. 1869.
- Holck, C. G., Den danske Statsforfatningsret. Udg. ved G. Goos og J. Nellesmann. 2. H. Kbh. 1869.
- Den danske Statsforvaltningsret. Udg. af G. Goos og J. Nellesmann. 1. H. Kbh. 1870.
- † Holm, E., Danmarks politiske Stilling under d. franske Revolution 1791—1797, særlig med Hensyn til Sverig. Kbh. 1869. (Universitetsprogr.)
- Holst, H. P., For Romantik og Historie. Maanedsskrift. 1869, 6—12. H. Kbh.
- † Holten, C. V., Om Virksomhedernes Omdannelse i Naturen. Kbh. 1868. (Universitetsprogr.)
- Horatius Flaccus, Q., herausgeg. v. K. Lehrs. Leipzig 1869. Jahrbücher, Neue, f. Philologie u. Pädagogik. 1869, 4—12. H. — 1870, 1—3. H. Leipzig.
- Jørgensen, C., Fortegnelse over Horsens lærde Skoles Bogsamling, 1ste Tillæg. Horsens 1869.
- † Jørgensen, S. M., Overjodider af Alkaloiderne. Kbh. 1869. (Doctordisp.)
- Kinch, J., Ribe Byes Historie og Beskrivelse indtil Reformationen. 3—4. H. Ribe 1869.
- Klevenfeld, De, Nobilitas Daniae ex monumentis. Hafniae. (Gave fra Hr. Fabrikant Stallknecht).
- Krarup-Hansen, C. J. L., Om Fuglenes Flugt. Kbh. 1869. (Gave fra Forf.)
- Lovsamlingen. Love og Anordninger for Aaret 1869. Ved T. Algreen-Ussing. 1—2. Lev. Kbh. 1869—70.
- † Love og Expeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsen. Samlede og udg. af H. W. Skibsted. 1. B. Kbh. 1869.
- Lübke, V., Kunsthistorien. Ved J. Lange. 1—4. Lev. Kbh. 1869—70.
- Lyngby, K. J., Det nordiske Retskrivningsmøde. Kbh. 1870.
- † Meddelelser, Statistiske, udg. af d. stat. Bureau. 8. B. Kbh. 1869.
- Mittheilungen, Geographische, v. A. Petermann. 1869, V—XII; 1870, I—V; Ergänz. 26. Berlin.
- Molières Lystspil, overs. af B. Arnesen Kall. 4—15. H. Kbh. 1869—70.
- Møller, C. F. C., Trigonometri til Skolebrug. Kbh. 1870.
- Natur, Aus der. Neue Folge. 1869 Nr. 19—52; 1870 Nr. 1—18. Leipzig.

- Nielsen, O., Historiske Efterretninger om Malt Herred. 1. H. Kbh. 1870.
- Overblik, Statistisk, over Landboforhold i Kongeriget Danmark. Kbh. 1869.
- † Oversigt over d. kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder. 1867 Nr. 7; 1868 Nr. 3 og 4; 1869 Nr. 1. Kbh.
- Peters 1ste Brev, fortolket af A. C. Larsen. Kbh. 1869.
- Peters 2det Brev og Judas's Brev, fortolkede af A. C. Larsen. Kbh. 1870.
- † Petersen, J., Lungesvindotens og Tuberculosisens omtvistede Contagiositet og Inoculabilitet. Kbh. 1869. (Doctordisp.)
- † Philipsen, H., Om Insufficiens af de indre Øiemuskler. Kbh. 1868. (Doctordisp.)
- Philologus, Zeitschr. f. d. class. Alterthum. 28. B. 3—4. H. — 29. B. 1—3. H. Göttingen 1869.
- Pio, J., Lectures françaises. Copenh. 1869.
- Platons Apologi f. Sokrates, overs. af L. C. D. Westengaard. Odense 1860.
- Plauti, T. Macci, captivi. Rec. J. L. Ussing. Hauniæ 1869.
- Ranke, L. v., Sämmtliche Werke. 11—16. B. Leipzig 1869—70.
- Rasmussen, O. F. C., Optegnelser om Gisselfeld. Nestved 1868.
- Ravn, J. T., Fremstilling af Krigsbegivenhederne paa Als. Kbh. 1870.
- † Reinhardt, C. E. F., Det kjøbenhavnske Communitets Historie. Kbh. 1869.
- Revue des deux mondes. 15. Mai 1869—1. Mai 1870. Paris.
- Rostrup, E., Blomsterløse Planter. Kbh. 1869.
- † Samling af Love og Anordninger m. v. af mere alm. Interesse. 1865—69. 5. H. Kbh. 1869.
- Samlinger til jydsk Historie og Topographi. 2. B. 3—4. H. — 3. B. 1. H. Aalborg 1869—70.
- Schjødte, C. A., Tillæg til Prof. A. Steens elementaire Algebra. Kbh. 1869.
- Schü ck, M., Skildringar af Sveriges Natur och Innebyggare. III. Stockholm 1867.
- Shakespeares, W., dramatiske Værker, overs. af E. Lembcke. 17—18. H. Kbh. 1869.
- Sibbern, F. C., Om Poesi og Konst. 3. D. Kbh. 1869.
- Sick, Memento. Samling af grammatikalske, lexikalske og synonymiske Bemærkninger til Brug for Disciple ved Undervisningen i Fransk. Odense 1870.

- Snorre Sturlassøn, Sturla Thordssøn o. F., Norges Konge-Sagaer, overs. af P. A. Munch. 2. B. 1—4. H. Christiania 1869—70.
- Stemann, C. L. E., Den danske Retshistorie indtil Christian V's Lov. 1—2. H. Kbh. 1869—70.
- Stieler, A., Hand-Atlas. Neue Bearbb. aus d. Jahre 1868. Gotha 1869.
- † Sundby, T., Brunetto Latinos Levnet og Skrifter. Kbh. 1869. (Doctordisp.)
- † Tabelværk, Statistisk, 13—14. B.—15. B. 1. Afd. Kbh. 1868—69.
- † Thomsen, V., Den gotiske Sprogklasses Indflydelse paa den finske. Kbh. 1869. (Doctordisp.)
- Thrige, S. B., Lærebog i Geographien for de lavere Klasser. Kbh. 1869. (Gave fra Forf.)
- Tidsskrift, Dansk, for Kirke- og Folkeliv, Literatur og Kunst. 1869 Nr. 11—24. — 1870 Nr. 1—11. Kbh.
- † — Historisk. 3. Række VI. B. 3. H.—4. Række I. B. 1. H. — Alfabatisk Navn- og Sag-Register til 3. Række I—VI. B. af J. P. F. Königsfeldt. Kbh. 1869.
- for Ide og Virkelighed. 1869, 4—9. H. — 1870, 1—5. H. Kbh.
- f. Matematik. 2. Række 5. Aarg. 5—12. H.—6. Aarg. 1—3. H. Kbh. 1868—69.
- f. Philologi og Pædagogik. 8. Aarg. 3—4. H. Kbh. 1869—70.
- f. Physik og Chemi. 7. Aarg. 11—12. H.—8. Aarg.—9 Aarg. 1—3. H. Kbh. 1869—70.
- f. popul. Fremstillinger af Naturvidenskaben. 4. Række 1. B. 3—6. H.—2. B. 1—2. H. Kbh. 1869—70.
- Theori og Praxis. 3—4. H. Kbh. 1869.
- Tychsen, C., Grundprinciperne for Differentiation og Intregation af Funktioner med een og to uafhængige Variable. Kbh. 1870.
- Wattenbach, W., Anleitung zur lateinischen Paläographie. Leipzig 1869.
- Wiberg, C. F., De klassiska Folkens Förbindelse med Norden. Stockholm 1868.
- Wiedewelt, J., Samling af ægyptiske og romerske Oldsager. 1. D. Kbh. 1786. (Gave fra Hr. Lærer Bentzen.)
- Wytttenbach, D., Bibliotheca critica. Vol. I—III. Amstel. 1777—1805.

Desuden har Bibliotheket gennem Ministeriet modtaget Programmer fra de danske, norske og svenske lærde Skoler og høiere Realskoler for 1869, — Anmeldelser af Forelæsninger og Øvelser ved Kjøbenhavns Universitet i Foraars- og Efteraars-Halvaaret 1869, — Fortegnelse over de 209 Studerende, som i 1869 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Adgangsexamen ved Universitetet, — Liste over de Studerende, som i 1869 have taget den philosophiske Examen.

2. Discipelbibliotheket

har i dette Aar havt følgende Tilvæxt:

- Aftenlæsning, et underholdende Maanedsskrift. Ny Række, 9. B. 4—6. H.; 10. B.; 1870, 1. B. 1—3. H. Kbh. 1869—70.
- Andersen, C., Nye Genrebilleder. Kbh. 1869.
- Andersen, H. C., Tre nye Eventyr og Historier. Kbh. 1870.
- Archiv, Historisk. 1869, 1—2. B. — 1870, Jan.-Mai. Kbh.
- Auerbach, B., Auf der Höhe. 1—2. B. Stuttgart 1869.
- Das Landhaus am Rhein. 1—3. B. Stuttgart 1869.
- Bergsøe, V., Fra den gamle Fabrik. Kbh. 1869.
- Bjærnsen, Bjørnstjerne, Digte og Sange. Kbh. 1870.
- Bulwer, E. L., Historiske Romaner, overs. af L. Moltke. 1—5. H. Kbh. 1870.
- Bøgh, E., Dramatiske Arbejder. 7. B. 1. Halv. Kbh. 1870.
- Carlén, E. Flygare-, Samlade Romaner. 1. Årg. 12—39. H. — 2. Årg. 1—11. H. Stockholm 1869—70.
- Flinch, A., Minder fra Østerland. Kbh. 1870.
- Folkelæsning. C. V. Nyholm, Grundtræk af Danmarks Statsforfatning og Statsforvaltning. Kbh. 1869.
- Smaastykker. 3. B. 2—4. H. Kbh. 1869—70.
- H. Lassen, Natur- og Folkelivsbilleder fra Norge. Kbh. 1869.
- Opdagelsesreiser til den nye Verden. 1—2. H. Kbh. 1869—70.
- Goldschmidt, M., I den anden Verden, Komædie. Kbh. 1869.
- Ibsen, H., De Unges Forbund, Lystspil. Kbh. 1869.
- Lande, Fra alle, Maanedsskrift. 1869, April—Decbr.; 1870, Jan.—Juni. Kbh.

- Paludan-Müller, F., Ivar Lykkes Historie. 2. D. Kbh. 1869.
 Ploug, C., Nyere Sange og Digte. Kbh. 1869.
 Reuter, Fr., Landmandsliv. Overs. fra Plattysk. 1—2. D.
 Kbh. 1869.
 s. r., Søvnløse Nætter, 400 Gaader. Kbh. 1870.
 Scott, W., Fortællinger fra Canongate, overs. af L. Moltke.
 Kbh. 1870.
 Thiele, J. M., Erindringer fra Bakkehuset. Kbh. 1869.
 Thoresen, M., Et rigt Parti, Skuespil. Kbh. 1870.

Udtog af Discipelbibliothekets Regnskab.

Indtægt.	
Beholdning fra forrige Aar.	21 R ^{sk} 80 β
Deltagernes Bidrag	56 — 37 -
	Summa Indtægt 78 R ^{sk} 21 β
Udgift.	
Indkjøbte Skrifter og disses Indbinding	71 R ^{sk} 72 β
Sammenholdes hermed Indtægten	78 — 21 -
fremkommer som Restbeholdning	6 R ^{sk} 45 β

VI. Skolebeneficier og Legater.

Skolens almindelige Beneficier have i indeværende Skoleaar med Ministeriets Approbation været saaledes fordelte:

I. Fri Undervisning som extraordinair Gratist og høieste Stipendium 50 R^{sk} (Alt at oplægge): R. C. Ekeroth.

II. Fri Undervisning og mellemste Stipendium 35 R^{sk} (Alt at oplægge): L. O. Faber. — Som extraordinaire Gratister: 1. L. F. Schmidt. 2. P. D. J. Müller. 3. C. C. Müller.

III. Fri Undervisning og laveste Stipendium 20 R^{sk} (Alt at oplægge): 1. O. Høegh-Guld-

berg. 2. E. Maar. 3. A. Jensen. 4. J. F. Schjøtt. 5. J. A. Nielsen.

IV. Fri Undervisning: 1. J. B. Krarup-Hansen. 2. N. P. Schouenborg. 3. J. Cohn. 4. B. Nathansen. 5. V. Cohn. 6. C. M. M. Ussing. 7. O. Sparre. — Som extraordinære Grattister: 1. A. P. H. Birch. 2. A. C. Ekeroth. 3. A. T. Schmidt. 4. A. M. R. Schmidt.

V. Undervisning for nedsat (o: halv) Betaling og laveste Stipendium 20 *Rd* (Alt at udbetale): 1. P. Rosenstand. 2. F. B. Petersen. 3. T. Schou.

VI. Mellemste Stipendium 35 *Rd* (Alt at udbetale): 1. J. Schou. 2. H. Nielsen.

VII. Undervisning for nedsat Betaling: 1. C. A. Iversen. 2. J. P. Sørensen. 3. A. H. Faber.

Det Davidsenske Legat, 2 Portioner paa 10 *Rd* hver, tillagdes Disciplene J. F. Schjøtt og C. M. M. Ussing.

Af det Flensborgske Legat tilkjendtes, overensstemmende med Fundatsen, efter fuldendt Aarsprøve 1869 efternævnte to Disciple de vedføiede Flidsbelønninger:

A. P. H. Birch: Hostrups samlede Skrifter.

A. Jensen: Oehlenschlägers Tragedier.

Understøttelse af Stipendieoverskudsfonden bevilgedes 7 af Skolens forhenværende Disciple, nemlig:

Stud. philol. H. Cohn, Stud. med. A. G. Linde og Stud. theol. O. N. Glarboe hver 60 *Rdl*, Stud. med. M. J. Cohn, Stud. juris P. T. Madsen, Stud. med. V. A. Bruun og Stud. theol. A. Riber hver 50 *Rdl*.

VII. Udtog af Skolens Regnskaber

for Aaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

A. Den egentlige Skolekasse.

	Indtægt.		<i>Rdl</i>	β	
1. Renter af Skolens Kapitalformue	114	"			
2. Tiendeindtægter	2,042	12 $\frac{1}{2}$			
3. Horsens Kirkers Bidrag	100	"			
4. Skolecontingenter	3,965	80			
5. Stipendieoverskudsfondens Tilskud	1,500	"			
6. Af Svanes Legat	836	"			
7. Indkomne Restancer	16	24			
8. Ved Decisionsposters Berigtigelse	1	"			
8. Tilskud fra den almindelige Skolefond	8,604	36 $\frac{1}{2}$			
	<hr/>				
	Summa Indtægt	17,179	57		
	<hr/>				
	Udgift.		<i>Rdl</i>	β	
1. Lærernes Lønninger	14,122	"			
2. Honorar for Inspection	150	"			
3. Pedellens Løn	150	"			
4. Lærernes Vederlag for Andel i Skolepengene . .	90	"			
5. Timeundervisning	1,251	24			
6. Tilskud til Bibliothek og videnskabelige Apparater	399	57			
7. Bygningsudgifter:					
Vedligeholdelsesarbejder	198	54			
Hovedreparation	215	60			
	<hr/>		414	18	
8. Leieudgift for Badelocale	15	"			
9. Inventariets Vedligeholdelse	119	94			
10. Brændselsforødenheder	283	58			
11. Belysningsforødenheder	54	21			
12. Skatter og Afgifter	155	15 $\frac{1}{2}$			
13. Regnskabsføringen	300	"			
	<hr/>		Lateris	17,504	95 $\frac{1}{2}$

		Rkr	ß
	Transport	17,504	95½
14. Forskjellige løbende Udgifter:	Rkr	ß	
a. Skoleopvarthning (foruden Pedellens faste Løn)	20	„	
b. Rengjøring	145	88	
c. Porto, Protocoller, Skrivematerialier og Afskrivning	86	83	
d. Programmer og Skolehøitideligheder	100	38	
e. Andre Udgifter	6	54	
		359	71
15. Undervisning i Brugen af Skydevaaben		57	70
16. Ved Decisionsposters Berigtigelse		„	26
	Summa Udgift	17,922	70½
	Sammenholdes hermed Indtægten	17,179	57
	fremkommer som Overskud	743	13½

B. Legaterne til Skolens Bibliothek.

	Indtægt.	Rkr	ß
1. Renter af en Statsobligation		„	48
2. Godtgjørelse for Jord, der er afgivet til Jernbanen		61	73
3. Renter af samme		5	47
4. Jordleie		63	48
5. Teilmanns Legat		20	„
6. Skolekassens Tilskud		399	57
	Summa Indtægt	550	81
	Udgift.		
1. Indkjøbte Bøger og disses Indbinding		422	48
2. Trykning af et Tillæg til Fortegnelsen over Bibliotheket		57	48
3. Den naturhistoriske og den physiske Samling . .		4	„
4. Liquidation i Leien for Jord, der er afgivet til Jernbanen		4	88
5. Godtgjørelse for Jord, der er afgivet til Jernbanen, indsat i Sparekassen		61	73
6. En Contrabog med Sparekassen		„	16
	Summa Udgift	550	81

C. Flensborgs Legat.

	Indtægt.	
	<i>R</i>	<i>β</i>
1. Beholdning fra Finantsaaret 1868—69	„	21½
2. Renter af en Statsobligation	„	48
3. Jordleie	65	32
4. Godtgjærelse for Jord, der er afgivet til Jernbanen	54	10
5. Renter af samme	4	77
	<hr/>	
	Summa Indtægt	124 92½

Udgift.

1. Indkjøbte Bøger og disses Indbinding	65	23
2. Liquidation i Jordleie	4	32
3. Indsat i Sparekassen	54	10
4. En Contrabog med Sparekassen	„	16
	<hr/>	
	Summa Udgift	123 81
Sammenholdes hermed Indtægten	124	92½
	<hr/>	
fremkommer som Overskud	1	11½

D. Stipendiefonden.

	Indtægt.	
	<i>R</i>	<i>β</i>
Renter af Fondens Kapitalformue	463	77

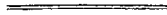
Udgift.

Overført i Stipendieoverskuds-fonden	463	77
--	-----	----

E. Stipendieoverskuds-fonden.

	Indtægt.	
	<i>R</i>	<i>β</i>
1. Beholdning fra Regnskabsaaret 1868—69	618	42½
2. Renter af Fondens Kapitalformue	1,573	„
3. Tiendeindtægter	543	57
4. Afgiften fra Hansted Hospital	378	12
5. Andel af Svanes Legat	418	„
6. Overført fra Stipendiefonden	463	77
7. Udtaget af Sparekassen	645	„
8. Davidsens Legat	20	„
	<hr/>	
	Summa Indtægt	4,659 92½

	Udgift.		<i>R</i>	<i>β</i>
1. Afgivet til Skolekassen	1,500			"
2. Til to Enker i Horsens	40			"
3. Udlaant mod Panteobligation	1,000			"
4. Udbetalte Stipendier	200			"
5. Oplagspenge, indsatte i Sparekassen	190			"
6. Udbetalte Oplagspenge	195			"
7. Oplagte Stipendier, afgivne til den alm. Skolefond	435			"
8. Understøttelse til 7 Studerende	380			"
9. Davidsens Legat til to Disciple	20			"
10. Skatter af Tammestrupgaards Tiende	3	74		
11. Liqvideret i Tebstrup Byes Tiende for afgivet Jord	2	62		
12. Regnskabsførerens Procenter	67	43 $\frac{1}{2}$		
	<hr/>			
	Summa Udgift	4,033	83 $\frac{1}{2}$	
Sammenholdes hermed Indtægten	4,659	92 $\frac{1}{2}$		
	<hr/>			
fremkommer som Overskud	626	9		
	<hr/>			

Aarsprøven og Afgangsprøverne 1870

afholdes i følgende Orden:

I. Skriftlige Prøver:

Onsdagen den 22de Juni.

8—12. VII. Dansk Stil I 4—8. VII. Arithmetik.
(bunden Opg.)

Torsdagen den 23de Juni.

8—12. VII. Latinsk Stil. 4—8. VII. Geometri.

Løvedagen den 25de Juni.

8—12. VII. Dansk Stil II 4—8. VII. Latinsk Version.
(fri Opg.)

Løvedagen den 9de Juli.

8—11 $\frac{1}{2}$. VI. Dansk Stil.	8—11. IIS. Lat. Stil og
VR. Dansk Stil II.	Version.
8—10 $\frac{1}{2}$. IVR. Eng. Stil.	8—10 $\frac{1}{2}$. VS. Lat. Version.
IIIS. Lat. Stil.	I. Dansk Stil.
3—6. VI. Lat. Stil.	10 $\frac{1}{2}$ —1. III. } Tydsk Stil.
3—5 $\frac{1}{2}$. IVR. Regning.	IV. }
IIIS. Lat. Version.	3—6 $\frac{1}{2}$. VR. Regning I.
I. Tydsk Version.	3—6. VS. Dansk Stil.
	3—5 $\frac{1}{2}$. IVS. Lat. Stil.
	II. Dansk Stil.

Mandagen den 11te Juli.

8—11 $\frac{1}{2}$. VRa. Dansk Stil I.	8—10 $\frac{1}{2}$. VS. Fransk Version.
8—10 $\frac{1}{2}$. VI. Matematik.	II. } Regning.
IVS. Lat. Version.	I. }
8—10. VRb. Eng. Stil.	10 $\frac{1}{2}$ —1. IV. Matematik.
10 $\frac{1}{2}$ —1. VS. Matematik.	III. Regning.
3—6 $\frac{1}{2}$. VR. Regning II.	3—6. IV. } Dansk Stil.
3—6. VI. Lat. Version.	III. }
3—5 $\frac{1}{2}$. VS. Lat. Stil.	3—5 $\frac{1}{2}$. II. Tydsk Version.

II. Mundtlige Prøver:

Lørdagen den 9de Juli.

Syngestuen.

9—11½. VIIA. Naturlære.

Mandagen den 11te Juli.

Syngestuen.

Syngestuen.

9—11. VIIB. Matematik. 3—6. I. Geographi.

Tirsdagen den 12te Juli.

Syngestuen.

8de Læsestue.

9—12. VIIA.	} Latin.	9—11½. VI. Religion.
3—4½. IIS.		3—6. I. Dansk.
5—7. IVS.		

6te Læsestue.

5te Læsestue.

9—11. IVS.	} Historie.	9—11½. III. Geographi.
11—1. IVR.		12—12½. VIIB. Hebraisk.
3—5. VS.		4½—7. II. Geographi.

5—7. IVR. Dansk.

Onsdagen den 13de Juli.

Syngestuen.

8de Læsestue.

9—10½. VIIB. Latin.	9—1. VR. Matematik.
10½—1. VI. Græsk.	3—5. V. Religion.
3—5½. III. & IIR. Engelsk.	5½—7. VIIB. Naturlære.

6te Læsestue.

5te Læsestue.

9—11½. III. Fransk.	9—11½. II. Tydsk.
3—5. IVS. Græsk.	3—5½. VI. Historie.

Torsdagen den 14de Juli.

Syngestuen.

8de Læsestue.

9—12. I. Historie.	9—12. VIIA. Matematik.
3—4½. IIS. Latin.	3—6½. IV. Tydsk.
5—7. VS. Græsk.	

6te Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. VI. Tydsk.
 11 $\frac{1}{2}$ —1. VIIB. } Historie.
 3—5 $\frac{1}{2}$. VR. }

5te Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. II. } Naturhistorie.
 3—6. I. }

Fredagen den 15de Juli.

Syngestuen.

9—10 $\frac{1}{2}$. VIIB. Græsk.
 11—1. VS. Latin.
 3—5 $\frac{1}{2}$. VR. Tydsk.

8de Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. III. Naturhistorie.
 3—5 $\frac{1}{2}$. VI. Geographi.

6te Læsestue.

9—12 $\frac{1}{2}$. IV. Fransk.
 3—6. I. Religion.

5te Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. II. Dansk.
 3—6. VS. Mathematik.

Løvedagen den 16de Juli.

Syngestuen.

9—11 $\frac{1}{2}$. VIIIA. Græsk.
 3—4 $\frac{1}{2}$. IVR. } Engelsk.
 4 $\frac{1}{2}$ —5. VRb. }

8de Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. V. Fransk.
 3—5 $\frac{1}{2}$. III. Tydsk.

6te Læsestue.

9—12. VI. Mathematik.
 3—4 $\frac{1}{2}$. IVS. } Religion.
 4 $\frac{1}{2}$ —6 $\frac{1}{2}$. IVR. }

5te Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. III. Historie.
 4—6 $\frac{1}{2}$. VR. Geographi.

Mandagen den 18de Juli.

Syngestuen.

9—11 $\frac{1}{2}$. VI. Latin.
 3—5 $\frac{1}{2}$. VR. Naturhistorie.

8de Læsestue.

9—12 $\frac{1}{2}$. IV. Naturhistorie.
 3—6. IVS. Mathematik.

6te Læsestue.

9—11 $\frac{1}{2}$. III. Dansk.
 3—5 $\frac{1}{2}$. II. Historie.

5te Læsestue.

9—11. VS. Tydsk.
 3—5. VS. Geographi.

Tirsdagen den 19de Juli.

Syngestuen.

9—11 $\frac{1}{2}$. VI. Fransk.
 3—5 $\frac{1}{2}$. VIIA. Historie.

8de Læsestue.

9—11. VS. Naturhistorie.
 3—6. I. Tydsk.

6te Læsestue.	5te Læsestue.	
9—12 $\frac{1}{2}$. IV. Geographi.	9—11 $\frac{1}{2}$. III.	} Religion.
3—6 $\frac{1}{2}$. IVR. Mathematik.	3—5 $\frac{1}{2}$. II.	

Onsdagen den 20de Juli.

Syngestuen.	8de Læsestue.
9—11 $\frac{1}{2}$. VR. Dansk.	9—11 $\frac{1}{2}$. VI. Naturhistorie.

Fredagen den 15de Juli, Eftermiddag Kl. 6—7, afholdes Sangprøven.

Mandagen den 18de Juli, Eftermiddag Kl. 6—7, afholdes Gymnastikprøven.

Torsdagen den 21de Juli om Formiddagen Kl. 9 prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Fredagen den 22de Juli om Formiddagen Kl. 9 bekendtgjøres Prøvernes Udfald, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Tirsdagen den 23de August begynder Undervisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes her ved Disciplenes Fædre og Foresatte samt Enhver, som interesserer sig for Skolens Virksomhed.

Horsens lærde Skole, den 21de Juni 1870.

F. Birch.
